

TUTKIMUS KOULUKIUSAAMISESTA - KIUSA- TAANKO DIAKONIA- AMMATTIKORKEAKOULUSSA?

Elina Kautonen ja Karoliina Laine

Opinnäytetyö, kevät 2011

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi

Pori

Hoitotyön koulutusohjelma

Diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Sairaanhoitaja (AMK)

Sairaanhoitaja (AMK) + kirkon virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Kautonen, Elina & Laine, Karoliina. Tutkimus koulukiusaamisesta - Kiusataanko Diakonia-ammattikorkeakoulussa? Pori, kevät 2011, 73s., 4 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi, Pori. Hoitotyön koulutusohjelma/ Hoitotyön koulutusohjelma, Diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehto, sairaanhoitaja (AMK)/ sairaanhoitaja (AMK) + diakonissan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö oli kvantitatiivinen tutkimus, jonka tarkoituksena oli kartoittaa Diakonia-ammattikorkeakouluissa ilmenevää kiusaamista ja minkälaista tukea opiskelijat toivoisivat siihen saavansa.

Aineiston keruu suoritettiin kyselylomakkeilla. Kysymykset jaettiin aihealueittain neljään pääotsikkoon: kiusaamisen esiintyvyys, kiusattu, opiskelijan havainnot kiusaamisesta ja tukeminen. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Taustamuuttujina kysyttiin vastaajan sukupuolta, syntymävuotta, opiskelupaikkaa, opintojen vaihetta, suoritettavaa tutkintoa ja äidinkieltä.

Tutkimusaineisto kerättiin lähettämällä kyselylomake jokaiselle Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijalle Webropolin kautta. Tutkimukseen vastasi 632 Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Tutkimustulokset esitetään prosentteina erilaisia kaavioita apuna käyttäen.

Koulukiusaamista ilmenee Diakonia-ammattikorkeakoulun eri yksiköissä, mutta vain vähän. Kiusatut hakivat tukea enemmän ystäviltä ja perheeltä kuin ammattiauttajalta. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että Diakonia-ammattikorkeakoulun eri yksiköissä esiintyy koulukiusaamista ja siihen toivottaisiin saatavan tukea vielä enemmän.

Asiasanat: koulukiusaaminen, henkinen väkivalta, tukeminen, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Kautonen, Elina and Laine, Karoliina

Does Bullying Exist at Diaconia University of Applied Sciences?

73 p., 4 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2011.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Nursing, Option in Nursing/ Option in Diaconial Nursing. Degree: Nurse+Deaconess/Nurse.

This thesis was a quantitative study aiming at charting possible bullying at the Diaconia University of Applied Sciences and what kind of support the students would hope to get in this situation.

The material was gathered by questionnaires. The questions were divided into four principal categories: (1) extent of bullying, (2) bullied person, (3) his or her observations concerning the bullying and (4) the psychological support available for the bullied. The questions were both open and semi-structured. The respondents' sex, year of birth, unit of study, advancement in studies, study orientation and native language were as background parameters.

A questionnaire was sent to each student at the Diaconia University of Applied Sciences by means of Webropol. In all, 632 students responded.

The results are presented in percentages using various diagrams. Bullying does in fact exist in the different units of the Diaconia University of Applied Sciences but less than expected. Support in such cases was mainly sought from friends or family rather than professional helpers. Anyhow, bullying exists in different units of the Diaconia University of Applied Sciences and the bullied seem to wish for wider psychological support in such cases.

Keywords: bullying, mental violence, psychological support, quantitative study

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
1 JOHDANTO.....	6
2 KIUSAAMINEN KOULUSSA.....	7
2.1 Kiusaamisen eri muodot.....	8
2.1.1 Prosessikiusaaminen.....	8
2.1.2 Sähköinen kiusaaminen.....	9
2.1.3 Työpaikka kiusaaminen.....	9
2.2 Henkinen väkivalta.....	10
2.2.1 Sanallinen kiusaaminen.....	10
2.2.2 Eristäminen ja syrjiminen.....	10
2.3 Seksuaalivähemmistöjen syrjintä koulussa.....	11
2.4 Etnisyys ja kulttuurivähemmistöjen syrjintä.....	12
3 TUKEMINEN.....	13
3.1 Koulun tarjoama tuki.....	13
3.1.1 Opiskelijahuolto.....	13
3.1.2 Kouluterveydenhoitaja.....	15
3.1.3 Koulupsykologi.....	15
3.1.4 Koulukuraattori.....	16
3.1.5 Opinto-ohjaaja.....	16
3.1.6 Opettajaedustaja.....	16
3.1.7 Opiskelijaedustaja.....	17
3.2 To Care, To Dare, To Share –hanke.....	17
3.3 Valtakunnallinen tuki.....	18
3.4 Kirkon tarjoama tuki.....	19
3.5 Diakoniatyö.....	20
3.6 Oppilaitostyö.....	21

4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	22
4.1 Tutkimuksen sisältö lyhyesti	22
4.2 Tutkimustulokset kiusaamisen osalta	22
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	24
5.1 Tutkimusympäristö	24
5.2 Tutkimuskysymykset	25
5.3 Aineiston keruu.....	26
5.4 Aineiston käsittely.....	27
6 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT MENETELMÄT.....	29
6.1 Määrällinen tutkimus	29
6.2 Teemoittelu.....	30
7 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS.....	31
8 VALIDITEETTI JA RELIABILITEETTI	32
8.1 Validiteetti.....	32
8.2 Reliabiliteetti.....	33
9 EETTISYYS	34
10 TUTKIMUSTULOKSET.....	35
10.1 Taustatiedot.....	35
10.2 Minkä verran Diakonia-ammattikorkeakoulussa esiintyy koulukiusaamista?	36
10.3 Minkälaista koulukiusaaminen on kiusattujen näkökulmasta ollut?	43
10.4 Miten kiusaaminen opiskelijoiden havaintojen perusteella tulee esiin? .	47
10.5 Minkälaisia tukipalveluja opiskelijat toivovat saavansa?.....	50
11 POHDINTA	56
LÄHTEET.....	59
LIITE 1	63
LIITE 2	71
LIITE 3	72
LIITE 4	73

1 JOHDANTO

Kiinnostuimme Diakonia-ammattikorkeakoulussa esiintyvistä kiusaamisista, koska opiskelemme siellä. Olemme havainneet kiusaamista myös opintojemme aikana. Korkeakoulussa esiintyy kiusaamista, huolimatta siitä vaikka kyseessä ovat ikänsä puolesta aikuiset ihmiset. Kiusaaminen on hyvin erilaista kuin ylä- ja alakouluissa esiintyvä. Kiusaaminen korkeakoulussa tapahtuu piilossa, jonka vuoksi se on vaikeasti havaittavissa ja myös vaikeasti puututtavissa. Kiusaaminen kokonaisuutena on hyvin arka aihe, mutta mielenkiintoinen. Aihe on erittäin ajankohtainen ja tärkeä, koska kiusaamista esiintyy tänään, huomenna ja myös tulevaisuudessa.

Tutkimme koulukiusaamisen esiintyvyyttä Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Halusimme myös selvittää millaisia tukipalveluita opiskelijat toivoisivat saavansa. Tutkimuksemme on osa To Care, To Dare, To Share- hanketta.

Tarkastelimme tuloksia opiskelijoiden näkökulmasta, koska he olivat tutkimuksemme kohderyhmä. Tulosten perusteella selvisi, että Diakonia-ammattikorkeakoulussa esiintyy koulukiusaamista ja opiskelijat toivoivat saavansa tukipalveluita lähemmäksi ja helpommin kohdattaviksi.

Tutkimuksen tulokset esitimme kaavioiden avulla, jotta koulu näkisi kiusaamisen prosentuaaliset määrät. Koulu pystyisi tulosten perusteella miettimään, miten kiusaamista voitaisiin vähentää ja miten siihen pystyttäisiin puuttumaan aiemmin ja paremmin. Koulu voisi miettiä, miten toisi tukipalvelut paremmin esille ja lähemmäs opiskelijoita kuin nyt.

2 KIUSAAMINEN KOULUSSA

Kiusaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla. Puuttumisen kannalta on oleellista se, miten ymmärrämme kiusaamisen. Kiusaamisesta on olemassa erilaisia määritelmiä. Ehkä yleisin, varsinkin tutkimuksissa käytetty määritelmä kuvaa kiusaamisen pitkäaikaisena, toistuvana henkisenä, ruumiillisena tai sosiaalisena väkivaltana, jonka kiusaajat kohdistavat yhteen kiusattuun. (Hamarus 2008, 12.)

Kiusaamisessa vallitsee epätasapaino osapuolten välillä, jolloin kiusattu joutuu puolustautumaan tai on avuton kiusaajaa tai kiusaajia vastaan. Epätasapaino voi olla ruumiillista, henkistä tai sosiaalista. Henkinen epätasapaino tarkoittaa sitä, että toinen käyttäytyy alistavasti tai on sanavalmiimpi kuin toinen. Sosiaalinen epätasapaino voi tarkoittaa sitä, että kiusaajalla on esimerkiksi enemmän ystäviä ympärillään kuin kiusatulla. (Hamarus 2008, 12.)

Kiusaamisen määritelmään liitetään myös tarkoituksellisuus; tiedostamattaan ei kukaan kiusaa. Kiusaamisella on pohjimmiltaan useimmiten kysymys kiusaajan vallantavoittelusta. Kiusaaminen alkaa kielteisenä asennoitumisena valittua kiusattua kohtaan ja jatkuu kiusaamiseksi luokiteltavilla teoilla, joilla testataan kiusatuksi valitun reaktioita. (Hamarus 2008, 12–13.)

Kun koulussa pohditaan, mitä kiusaamisella ymmärretään, on hyvä ottaa tarkasteltavaksi edelleen kaikki ulottuvuudet. Opettaja voi kiusata oppilasta tai oppilas opettajaa. Kun yhteisössä mietitään kiusaamiseen puuttumista ja sen ennalta ehkäisemistä, menettelytavat näissä kaikissa tapauksissa tulisi miettiä yhdessä. (Hamarus 2008, 15–16.)

Opettajien harjoittama kiusaaminen voi saada erilaisia muotoja. Se voi olla tietyn oppilaan ottamista silmätikuksi tämän ulkonäön, koulussa pärjäämisen, tietyn ominaisuuden tai perheolojen tai -suhteiden takia. Se voi olla avointa syrjintää tai sitä, ettei huomioi oppilasta tai hänen koulutyötään. Opettaja voi kiusata yhtä tai useampaa oppilasta samanaikaisesti. Kiusaava opettaja voi joskus

myös suhtautua välinpitämättömästi tiettyä oppilasta kohtaan. (Holmberg-Kalenius 2008, 148–150.)

2.1 Kiusaamisen eri muodot

Kiusaamista on tyypitelty useilla eri tavoilla ja se voidaan jakaa epäsuoraan ja suoraan kiusaamiseen. Epäsuora kiusaaminen ilmenee esimerkiksi selän takana puhumisena ja suora kiusaaminen esimerkiksi lyömällä tai potkimalla. Kiusaaminen on jaoteltu myös fyysiseen, psyykkiseen (tai henkiseen) ja sosiaaliseen kiusaamiseen. Fyysisellä kiusaamisella tarkoitetaan useimmiten fyysistä väkivaltaa, tönimisestä hakkaamiseen. Henkinen kiusaaminen on taas sanoilla, eleillä ja ilmeillä tapahtuvaa kiusaamista. Sosiaalisessa kiusaamisessa pyritään vaikuttamaan esimerkiksi ystävyys-suhteisiin. (Hamarus 2008, 45–46.)

2.1.1 Prosessikiusaaminen

Prosessikiusaamisessa kiusaaminen alkaa ikään kuin huomaamatta, pikku hiljaa ja kehittyy prosessimaisesti kohti huippua. Kun uusi yhteisö muodostuu ja esimerkiksi luokka on ensimmäisiä kertoja yhdessä koolla, yhteisön jäsenet tarkkailevat toisiaan. Jäseniä tarkkaillaan ja eroavaisuudet havaitaan helposti; se kuuluu nuorten ja aikuisten kulttuuriin. (Hamarus 2008, 56–57.)

Oppilaiden vuorovaikutus on hienovaraista. Siinä käytetään pieniä merkkejä, joilla osoitetaan, että jostain oppilaasta ei pidetä. Kiusaaminen voi alkaa myös jostain nolosta yksittäisestä tapahtumasta, jota muistellaan ja jolle nauretaan. Hauskan nojalla koko luokka siis osallistuu kiusaamiseen. (Hamarus 2008, 58, 61.)

2.1.2 Sähköinen kiusaaminen

Uusi teknologia on mahdollistanut myös sähköisten kanavien käytön kiusaamiseen. Netin kautta voidaan kiusata lähettämällä sähköpostiviestejä, osallistumalla keskustelupalstoille tai galleriasivuille. Kiusaaminen voi olla pilkkaavien viestien lähettämistä, juorujen tai henkilökohtaisten viestien levittäminen nettiyhteisössä. Nettikiusaaminen on helppoa: se onnistuu yhdellä hiiren klikkauksella. Netin käyttö lisääntyy jatkuvasti ja ihmiset viettävät virtuaalimaailmassa yhä enemmän aikaa. (Hamarus 2008, 71–72, 74.)

Nykyään facebookin käyttö on yleistynyt kaikkien keskuudessa. Tämä on hyvä virtuaalinen ympäristö kiusaamiselle. Esimerkiksi kiusaaja voi kirjoittaa seinälleen pahaa toisesta ihmisestä, eikä kiusattu näe tekstiä, jollei ole kiusaajan kaveri.

2.1.3 Työpaikka kiusaaminen

Kiusaaminen ulottuu myös työpaikalle. Tällöin sitä kutsutaan työpaikkakiusaamiseksi. Työpaikkakiusaaminen on tilanne, jossa yksi tai useampi työyhteisön jäsen joutuu toistuvasti järjestelmällisen kielteisen tai vihamielisen käyttäytymisen kohteeksi. Se on henkistä tai fyysistä väkivaltaa. Henkinen väkivalta ilmenee muun muassa syrjimisellä, nimittelyllä ja vähättelyllä. Kiusaamisesta voi olla uhrille tunteita ja hyvin syvästi käytyä seurauksia, jotka ilmenevät niin fyysisenä kuin psyykkisenäkin oireiluna. Sen jatkuessa pitkään riskinä voi olla uhrin henkisen ja fyysisen terveyden murtuminen ja sosiaalinen eristäytyminen ja pahimmillaan itsemurhariski. Vaikutukset leviävät laajalle työyhteisöön ja myrkyttävät työskentelyilmapiiri. Työyhteisön jäsenten sairastumiset ja poissaolot lisääntyvät. (Julkisten ja hyvinvointialojen liitto i.a.)

2.2 Henkinen väkivalta

Henkisen väkivallan määrittäminen on vaikea tehtävä, jossa liikutaan kokemuksen ja tulkitsemisen maastossa - tahallisuuden ja tahattomuuden välillä. Henkinen väkivalta koskettaa meitä jokaista, niin arkipäiväistä mutta samalla ikävää kuin se onkin. Joskus on vaikea vetää rajaa henkisen väkivallan ja huonon käyttäytymisen välille. Henkistä väkivaltaa on: mm. nöyryyttäminen, eristäminen, kontrollointi, mustasukkaisuus ja uhkaileminen. (Anatol 1990, 5–7.)

2.2.1 Sanallinen kiusaaminen

Sanallinen kiusaaminen tarkoittaa sanojen kautta tapahtuvaa kiusaamista. Se voi olla esimerkiksi haukkumista, nimittelyä ja pilkkaamista. Sanallinen kiusaaminen voi olla myös epäsuoraa, jolloin se tarkoittaa juorujen ja huhujen levittämistä toisesta. Sanallista kiusaamista voidaan vahvistaa myös elein, matkimalla ja pienellä tönimisellä. Tekojen tarkoitus on osoittaa kiusatulle halveksuntaa. Sanallinen kiusaaminen voi pysyä sellaisena tai siitä voi kehittyä kiusaamisen prosessi, jolloin haukkumiseen käytettyjen nimitysten merkitykset usein laajenevat ja kovenevat ja samalla kiusaamiseen liitetään uusia muotoja, esimerkiksi eristämistä ja fyysistä väkivaltaa. (Hamarus 2008, 46–47.)

2.2.2 Eristäminen ja syrjimin

Kiusaaminen alkaa prosessina, jossa joku oppilas ja hänen lähipiirinsä syrjivät toista oppilasta, ja jatkuu lopulta syrjityn oppilaan poissulkemisena koko yhteisöstä, eristämisenä. Kun kiusaaminen on vain syrjimistä, on sitä hankala havaita, koska se ei välttämättä ole niin näkyvää, kuin esimerkiksi fyysinen kiusaaminen. Siihen on myös vaikeaa puuttua, koska kiusatut itsekin kokevat, että heille ei löydy kyseiseltä luokalta ystävää. (Hamarus 2008, 47–48.)

Syrjimisessä ongelman havaitsemisen tekee vaikeaksi myös se, että syrjitty ja yhteisön ulkopuolelle jätetty oppilas saatetaan tilapäisesti ottaa ystäväksi "pa-

remman puutteessa”, esimerkiksi silloin, kun jonkun kaveri on poissa tai kipeä. Syrjimiseen ei välttämättä liity mitään muuta ”toiminnallista” kiusaamista, oppilas vain jätetään porukan ulkopuolelle. (Hamarus 2008, 48.)

2.3 Seksuaalivähemmistöjen syrjintä koulussa

Seksuaalisuus on korostetussa asemassa nykyajan länsimaisessa elämässä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yhä useammat ihmiset näyttävät rakentavan identiteettiään ja etsivät totuutta itsestään seksuaalisuuden kautta. Sen lisäksi, että seksuaalisuuden monimuotoistuminen on merkinnyt seksuaalista vapautumista, länsimaisessa seksuaalikulttuurissa viime vuosisadalla tapahtuneet muutokset ovat merkinneet yksilökeskeisyyden kasvua ja yksilön oikeuksien painottamista tavalla, joka ei ole edistänyt tasa-arvon eikä oikeudenmukaisuuden toteutumista. (Sunnari, Kangasvuo, Heikkinen & Kuorikoski 2003, 9–10.)

Korkeakouluissa työskentelee ja opiskelee seksuaaliselta suuntautumiseltaan monenlaisia ihmisiä. Myös sukupuoli-identiteetit ja -roolit voivat olla monenlaisia. Stereotyyppiset käsitykset siitä, miltä miehen tai naisen tulisi näyttää tai kuinka hänen tulisi käyttäytyä, rajoittavat kaikkien ihmisten elämää ja loukkavat osaa ihmisistä. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kohtaama syrjintä on usein vihamielistä tai halventavaa kommentointia ja pahantahtoista vitsailua. Tämä on yhdenvertaisuuslain mukaan kiellettyä häirintää. (Helsingin Yliopisto i.a.)

Korkeakouluissa edistetään avoimuuden kulttuuria. Jokaisella on oikeus puhua tai olla puhumatta yksityiselämästään. Avoimuus on mahdollista vain silloin kun se ei aiheuta syrjintää, kiusaamista tai ulossulkemista. Avoimuuteen ei saa painostaa, mutta sitä voidaan edistää ja tukea. Avoimuuden mahdollistaminen lisää työyhteisön hyvinvointia, koska se antaa jokaiselle mahdollisuuden toimia täysipainoisesti työyhteisönsä jäsenenä. Opetustilanteissa ja työyhteisöissä murretaan ns. hetero-oletusta, eli käsitystä siitä, että kaikki ihmiset ovat heteroita, ellei toisin mainita. Opettajat kiinnittävät huomiota siihen, ettei opetuksen

sisältö, opetusmateriaali tai ilmapiiri ole syrjivä, halventava tai vihamielinen. Laistosten johtajat ja lähiesimiehet vastaavat siitä, ettei ilmapiiri työyhteisöissä ole syrjivä. (Helsingin Yliopisto i.a.)

2.4 Etnisyys ja kulttuurivähemmistöjen syrjintä

Etnisyys määritellään ennen kaikkea kulttuurin, kielen, uskonnon ja tapojen kautta. Ihminen on yleensä, jonkin etnisen ryhmän jäsen. Etniseksi ryhmäksi määritellään joukko, joka kokee itsensä keskenään samanlaisiksi. Etniseen ryhmään kuuluvia jäseniä yhdistävät kulttuuriset piirteet sekä yhteinen menneisyys ja elinolojen kokonaisuus. (Shakir & Tapanainen 2005, 15; Alitolppa-Niitamo 1993, 21.)

Vuonna 2004 voimaantulleen yhdenvertaisuuslain mukaan syrjintä tarkoittaa siis menettelyä, jonka seurauksena yksilö joutuu huonompaan asemaan kuin muut. Etnistä syrjintä on silloin, kun tämä huonompaan asemaan asettaminen juontuu ihmisen tai ihmisryhmän etnisestä taustasta, kulttuurista tai äidinkielistä. (Shakir & Tapanainen 2005, 17.)

Ulkomaalaisella tarkoitetaan ketä tahansa henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen. Virallisessa kielenkäytössä Suomeen vuodeksi tai pidemmäksi ajaksi asettuvia ulkomaalaisia kutsutaan maahanmuuttajiksi. Maahanmuuttajat kokevat yksinäisyyttä muuttaessaan vieraaseen maahan, uuden kulttuurin pariin. Myös alkuvaiheen kielivaikeudet hankaloittavat kontaktien solmimista. (Shakir & Tapanainen 2005, 20; Heiskanen, Salonen & Sassi 2006, 63.) Koulussa tämä tarkoittaa esim. että huonon kielitaidon vuoksi maahanmuuttaja suljetaan ulos ryhmästä. Huono kielitaito hankaloittaa myös oppitunnilla seuraamista.

3 TUKEMINEN

Tukemisen tarkoituksena on auttaa kiusattua saamaan tukea tarvitsemiinsa ongelmiin ja ongelmallisiin tilanteisiin. Kiusattu voi kääntyä eri tahojen puoleen, joita esittelemme tekstissä seuraavaksi. Tällöin kiusattua voidaan tukea hänen kaipaamallaan tavalla. Kiusaamisen yhteydessä kiusattu saa tukea, joka auttaa häntä selviämään tilanteesta ja ehkäisee mahdollisten mielenterveysongelmien syntymistä. Keskustelulla voidaan helpottaa kiusatun olotilaa, koska hän pääsee purkamaan omia tunteitaan.

3.1 Koulun tarjoama tuki

3.1.1 Opiskelijahuolto

Opiskelijahuoltoryhmän tavoitteena on edistää opiskelijan hyvää oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia ja sen ylläpitämistä. Sen toiminta on ennaltaehkäisevää, ohjaavaa tukemista sekä asennevaikuttamista. Opiskelijahuoltoryhmä on moniammatillinen ja sen jäseniä ovat kuraattori/psykologi/diakoni/pappi, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja sekä opettajaedustaja. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.; Wallin 1999, 11.)

Opiskelijahuoltoryhmän toiminnalla pyritään luottamuksellisesti tukemaan ja auttamaan opiskelijaa. Opiskelijahuoltoryhmän tehtävänä on tukea tarvittaessa erityisin tukitoimin opiskelijan selviytymistä opiskelussa. Olennaista toiminnassa on opiskelijälähtöisyys eli opiskelija, jonka asioita käsitellään, on aina itse läsnä opiskelijahuollon ohjauskeskusteluissa. Opiskelijahuoltoryhmän jäsenistä kuka tahansa voi kutsua ryhmän koolle. Toiminnan kokonaistavoitteena on ehkäistä opintojen merkittävää viivästymistä sekä turhia opintojen lopettamisia. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Keskeisinä työmenetelminä opiskelijahuoltoryhmällä ovat säännöllisesti lukukauden aikana pidettävät palaverit, toiminnasta tiedottaminen sekä opiskelijan ohjaus tukipalveluihin. Opiskelijahuoltoryhmä tukee opetustyötä käsittelemällä

opettajakunnan tai muun henkilökunnan esille nostamia asioita. Ryhmän toiminta toteutuu yhteistyössä opettajien kanssa, mutta on normaalista opetuksesta erillistä toimintaa. Onnistuneen opiskelijahuollon edellytys on riittävän tiivis yhteistyö koko henkilökunnan kesken. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Opiskelijahuoltoryhmän toimintaan kuuluvat yleiset ja ennaltaehkäisevät tukitoimet, opiskelijan tukipalveluihin liittyvien asioiden valmistelu ja päättäminen sekä myös valmius erityisiin tukitoimiin akuuttitilanteissa. Opiskelijahuoltoryhmä kuulee työnsä kehittämiseksi ja laadukkaan opiskelijahuoltotoiminnan järjestämiseksi myös asiantuntijajäseniä mm. opiskelijakunnan edustajia sekä opetuksen resursseista vastaavia. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Esimerkki kiusaamistilanteen selvityksestä:

Jokainen tilanne on tapauskohtainen. Selvityksessä lähdetään liikkeelle opiskelijan omasta toiveesta. Ajatellaan tilanne, jossa opiskelija oli kokenut tullessaan kiusatuksi ja varasi sitä varten ajan kuraattorilta. Kun hän saapui keskustelemaan asiasta, hän oli jo itse selvittänyt asiaa eli ottanut asian puheeksi häneen ikävällä tavalla suhtautuvien opiskelijakavereiden kanssa. Tässä tilanteessa opiskelijalla oli siihen rohkeutta ja hän haki vahvistusta kuraattorilta löytämäänsä tapaan selvittää tilannetta. (Maarit Heusala, henkilökohtainen tiedonanto 19.4.2011.)

Kaikki pohjautuu siitä, kuka kiusaa tai kenen kokee kiusaavan. Lähtökohtana on, että mietitään kenen on järkevää olla tilanteessa läsnä, esim. koko opiskelijahuoltoryhmä, joka kuitenkin on harvoin selvittelemässä tällaista tilannetta. Opiskelijahuoltoryhmän jäsenistä kenelle tahansa on saattanut tulla tieto kiusaamisesta. Kaikissa tilanteissa ei ole tarpeen tuoda asiaa koko ryhmän tietoon. Periaate on, että opiskelijoiden asioista puhutaan silloin, kun he ovat itse läsnä. Kiusaamisessa on olennaista saada asianosaiset keskustelemaan tilanteestaan yhdessä. Ulkopuoliseksi henkilöksi tilannetta selvittämään ja sovitteluun usein riittää esim. kuraattori. (Maarit Heusala, henkilökohtainen tiedonanto 19.4.2011.)

Kiusaaminen ollessa laaja-alaista ja hankalaa, (kiusaaja voi olla opiskelija tai myös henkilökuntaan kuuluva) suositellaan täytettäväksi lomake: Selvitys poikkeavasta tilanteesta (Liitteet 2,3,4). Tällä tavalla tieto menee suoraan yksikönjohtajalle. Hän on opiskelijahuoltoryhmän koolle kutsuja asiaa selvitettäessä. Yksikönjohtaja päättää keitä muita hän haluaa selvittelyyn ja keiden on järkevää olla paikalla asianosaisten lisäksi esim. opinto-ohjaaja tai kuraattori. (Maarit Heusala, henkilökohtainen tiedonanto 19.4.2011.)

3.1.2 Kouluterveydenhoitaja

Terveydenhoitaja toimii terveyden edistämisen ja terveydenhuoltopalveluiden asiantuntijana. Terveydenhoitaja tarjoaa mahdollisuuksien mukaan ensimmäisen lukuvuoden aikana nuorten koulutuksen opiskelijoille ajan terveystaustatalkuun, jossa kartoitetaan opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveydentilaa. Aikuisopiskelijoille terveydenhoitajan palvelut ovat muuten käytettävissä, mutta terveystaustatalku vain tarvittaessa. Terveystaustatalkun tai myöhemmin ilmenneen tarpeen perusteella terveydenhoitaja tekee tilannekartoituksen ja tarjoaa terveystaustatalkua, itsehoidon ohjausta sekä ohjaa opiskelijan tarvittaessa jatkoselvityksiin tai -hoitoon. Tarpeen mukaan terveydenhoitajalla on mahdollisuus tarjota opiskelijoille yksilöllistä keskusteluapua. Terveydenhoitaja arvioi tapauskohtaisesti, käsitelläänkö opiskelijan asia opiskelijahuoltoryhmässä. Terveydenhoitaja vastaa yhteistyöstä Diakin ulkopuolisten terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.; Honkanen & Suomala 2009, 103.)

3.1.3 Koulupsykologi

Koulupsykologityön toimikenttää ohjaavat lainsäädäntö, opetussuunnitelman perusteet sekä psykologien ammattieettiset ohjeet. Lainsäädännön ja ammattieettisten käytäntöjen tuntemus luo perusrakenteen niin hyvinvoinnin edistämiseksi kuin psykologitoiminnalle koulu yhteisössä. Koulupsykologi huolehtii psyykkisestä hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä tutkimuksista (Honkanen & Suomala 2009, 103; Persona Grata 2007, 17.)

3.1.4 Koulukuraattori

Kuraattori on psykososiaalisten palvelujen asiantuntija. Toimenkuvaan kuuluu opiskelijalle keskusteluavun antaminen ja eteenpäin ohjaaminen. Opiskelijat käyttävät kuraattorin palveluja mm. akuuteissa elämänkriiseissä (esim. lähiomaisen sairastuminen tai kuolema), mielenterveyteen liittyvissä asioissa (masennus, uupumus, stressi), opiskelumotivaatiota kaihertavissa tilanteissa. Myös asumiseen liittyvät (talouteen liittyvät) kysymykset kuuluvat kuraattorille. (Maarit Heusala, henkilökohtainen tiedonanto 19.4.2011.)

Opiskelijat ja opettajat voivat olla myös yhteydessä kuraattoriin ryhmien sisäisten konfliktien ilmaantuessa ja kuraattori voi tarvittaessa toimia tällaisissa tilanteissa ulkopuolisena sovittelijana. Diakonia-ammattikorkeakoulun opinto-oppaassa sanotaan, että kuraattori voi antaa myös sielunhoidollista tukea ja se on meillä erityispiirteenä verrattuna muihin ammattikorkeakouluihin. (Maarit Heusala, henkilökohtainen tiedonanto 19.4.2011.)

3.1.5 Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaaja edustaa opintojen kokonaissuunnittelun asiantuntemusta ja keskittyy opiskelijan koko opiskelupolun suunnitteluun, opintojen edistymisen seurantaan ja tukemiseen erityistilanteissa. Opinto-ohjaaja vastaa samoin kuin opettajaedustaja yhteistyöstä eri opintokokonaisuuksien opettajien kanssa. Lisäksi opinto-ohjaaja vastaa yhteistyöstä opintotoimiston ja yksikön johdon kanssa. Opinto-ohjaaja vastaa erityisten toimien käynnistämisestä ja niiden kirjaamisesta opiskelijan opintosuunnitelmaan. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

3.1.6 Opettajaedustaja

Opettajaedustaja edustaa opettajakunnan asiantuntemusta ja keskittyy opintokokonaisuustasoisten erityistilanteiden hallintaan. Opettajaedustaja vastaa yhteistyöstä eri opintokokonaisuuksien opettajien kanssa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

3.1.7 Opiskelijaedustaja

Opiskelijaedustaja edustaa opiskelijoiden näkemystä. Opiskelijaedustaja osallistuu toimintaan silloin, kun käsitellään yleisiä asioita. Opiskelijaedustaja ei ole läsnä, kun käsitellään yksittäisten opiskelijoiden asioita. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

3.2 To Care, To Dare, To Share –hanke

To Care, To Dare, To Share- hankkeesta (CDS-hanke) tuli sähköpostiimme esittely alku kevästä 2010. Siinä esiteltiin monia eri aihepiirejä, joista halukkaat voisivat tehdä opinnäytetyön. CDS- hankkeen tavoite on syrjäytymisen ehkäiseminen ammattikorkeakouluopinnoissa. Projekti on Diakonia-ammattikorkeakoulun yhteishanke, jossa on mukana 14 ammattikorkeakoulua. Projekti on kaksivuotinen kehittämishanke. Hankkeen projektipäällikkönä ja meidän yhteyshenkilönämme toimii Mia Juuso. (Mia Juuso, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2010.)

Projektissa toteutetaan seuraavat toimenpiteet: luodaan ammattikorkeakouluihin toimintakäytäntöjä, joiden avulla tiedostetaan opiskelijoiden syrjäytymisriskejä, tuetaan opiskelijoita erilaisissa ongelmatilanteissa, koulutetaan ammattikorkeakoulujen henkilöstöä tunnistamaan opiskelijoiden syrjäytymisriskejä, kehitetään ammattikorkeakouluihin opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia tukevaa välittämisen ilmapiiriä, kartoitetaan ulkomaisten opiskelijoiden hyvinvointia edistäviä käytäntöjä ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa ja tuotetaan tietoa opiskelijasyrjäytymisestä. (Mia Juuso, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2010.)

Projektia rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto ja Oulun lääninhallitus. Projektin päämääränä on tukea sekä suomalaisten että ulkomaisten ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia ja opintojen loppuunsaattamista. (CDS-hanke i.a.)

3.3 Valtakunnallinen tuki

Valtakunnallisia tukipalveluita tarjoavat esimerkiksi:

Mielenterveysseuran valtakunnallinen kriisipuhelin

Valtakunnallinen kriisipuhelin tarjoaa välitöntä keskusteluapua kriiseissä oleville ja heidän läheisilleen. Puhelimessa vastaavat kriisityöntekijät ja koulutetut vapaaehtoiset tukihenkilöt. Puhelinauttamisen tavoitteena on helpottaa asiakkaan henkistä hätää tarjoamalla hänelle mahdollisuus puhua yllättävästä tapahtumasta tai vaikeasta elämäntilanteesta sallivassa ja tukevassa ilmapiirissä. (Heiskanen, Salonen & Sassi 2006, 46; Suomen mielenterveysseura i.a.)

Nyyti ry- opiskelijoiden tukikeskus

Opiskelijoiden tukikeskus Nyyti ry edistää ja tukee opiskelijoiden henkistä hyvinvointia ja elämäntilanteita. Nyytin yhteisöllinen ja monipuolinen toiminta lähtee opiskelijoiden tarpeista ja elämäntilanteista. Mikään aihe ei ole liian pieni tai suuri yhteydenotolle. (Heiskanen, Salonen & Sassi 2006, 46; Nyyti ry- opiskelijoiden tukikeskus i.a.)

Tukinet.net

Tukinet on internetissä toimiva kriisikeskus. Toiminta aloitettiin 15.5.2000. Tukinet tuottaa verkkopalveluja, jotka keskittyvät ihmisen auttamiseen arjen murheiden keskellä, kokemusten jakamiseen ja tuen löytymiseen sitä tarvitseville. (Heiskanen, Salonen & Sassi 2006, 46; Kriisikeskus-netissä i.a.)

Apua.info

Ohjaa omaan elämäntilanteeseen sopivaan tietoon ja tukeen, on avuksi vertaisryhmän löytämisessä ja kokemusten jakamisessa, on kanava nostaa esiin sopivan tuen löytymisen ongelmia ja kokemuksia, on vaikuttamisväylä tiedon ja pal-

veluiden tuottajien suuntaan ja tuo kolmannen sektorin erityisosaamisen helposti saataville. (Heiskanen, Salonen & Sassi 2006, 46; Apua, kaikki inhimillinen, tukea jaksamiseen i.a.)

3.4 Kirkon tarjoama tuki

Ensimmäinen avun ovi avautuu oman paikkakunnan seurakunnassa. Opiskelija voi soittaa kirkkoherranvirastoon tai seurakunnan työntekijöille. Useimpiin seurakuntien työntekijöihin voi ottaa yhteyttä myös sähköpostitse. Kirkon tarjoama apu on yleensä kaikille maksutonta. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Henkilökohtaisten asioiden leviämistä muiden tietoon ei tarvitse pelätä. Papeilla on työssään ehdoton vaitiolovelvollisuus, puhutut asiat käsitellään luottamuksellisesti. Papeilla on pitkä koulutus ihmisten kuuntelemisessa ja auttamisessa. Monilla on myös melkoisesti kokemusta kohtaamisesta ja siitä, minkälaisen asioiden kanssa ihmiset usein painiskelevat. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Kirkko tarjoaa esimerkiksi seuraavanlaisia tukipalveluita:

Palveleva netti

Palveleva netti on kirkon verkkoauttamispalvelu. Halutessasi nimettömässä viestissä voit kertoa mieltä painavista asioista. Vastaajat ovat tehtävään koulutettuja vapaaehtoisia. Myös he toimivat nimettömästi. Viestiisi vastataan viiden päivän kuluessa. Kiireellisessä asiassa voit soittaa Palvelevaan puhelimeen. Palvelevan netin käyttö on maksutonta. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Nettipappi

Nettipappi pyrkii olemaan kuuntelija ja keskustelukumppani. Hänen kanssaan voit keskustella kristilliseen uskoon ja elämään liittyvistä kysymyksistä yksityi-

sesti joko keskustelupalstalla, chatissa tai sähköpostitse. Myös netissä pappia sitoo ehdoton vaitiolovelvollisuus. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Palveleva puhelin

Kirkon ylläpitämä Palveleva puhelin tarjoaa mahdollisuuden purkaa mieltä painavia asioita puhelimitse. Soittajalle ei pyritä tarjoamaan valmiita vastauksia, vaan keskustelukumppani tukee löytämään itse elämäänsä parhaiten sopivia ratkaisuja. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

3.5 Diakoniatyö

Diakonian lähtökohtana ei ole omavalintainen palvelutyöhön ryhtyminen, eikä diakonia edusta omaa, erillistä maailmaansa. Diakonian kotipaikka on Jumalan luoman maailman ja ihmisyyden keskellä. Sen luonne on vuorovaikutteista ja arvoihin sitoutunutta. Diakonian sisältö voidaan lyhyimmillään kuvailla kultaisen säännön etiikan konkretisoimiseksi. Kultainen sääntö vaatii rakastamaan lähimmäistä ja ottamaan huomioon hänen tarpeensa. (Helosvuori, Koskenvesa, Niemelä & Veikkola 2002, 59, 61.)

Diakoniatyöntekijän ydinosamisessa nähdään neljä ulottuvuutta: Hengellisen työnosaaminen, diakonisen asiakastyön osaaminen, kirkon organisaatio- ja kehittämisa osaaminen ja yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ytimessä ovat ihmiset ja yhteisöt, joiden parissa toimitaan. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 40.)

Diakoniatyöntekijät ovat kirkon sosiaalityöntekijöitä. Diakoniatyöntekijän puoleen voi kääntyä käytännöllisen ja taloudellisen tuen tarpeessa, mutta myös yksinäisyyden, mielenterveysongelmien, päihteiden, ihmissuhdevaikeuksien, elämän kriisien ja muiden ongelmien paineessa - oikeastaan kaikissa elämän vaikeissa asioissa. Jos epäröi mennä oman paikkakunnan papin tai diakonin luokse, voi hyvin ottaa yhteyttä toisen paikkakunnan työntekijöihin. Yleensä palvelut ovat maksuttomia kävijälle. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

3.6 Oppilaitostyö

Oppilaitostyö on kirkon työtä peruskouluissa, lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa ja aikuiskoulutuskeskuksissa. Yhteistyön lähtökohtana on kasvatus, jossa kirkon ja oppilaitosten perustehtävät tukevat toisiaan. Suomessa on yli 200.000 opiskelevaa nuorta aikuista. Kirkko on tehnyt jo yli sadan vuoden ajan työtä heidän parissaan. Työ alkoi kristillisten järjestöjen kautta, mutta 1960-luvulta lähtien kirkolla on ollut omia työntekijöitä opiskelijoita ja henkilökuntaa varten. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Oppilaitostyön erityisenä tehtävänä on tukea ja edistää oppilaitoksissa tapahtuvaa arvokasvatusta. Toiseksi tehtävänä on edistää oppilaiden, opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilöstön sekä koko oppilaitosyhteisön hengellistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Kolmantena tehtäväkenttänä on edistää ihmisarvon, tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden, ympäristövastuun ja lähimmäisenrakkauden toteutumista oppilaitosyhteisöissä, koulutuksessa ja yhteiskunnassa. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Päätöimisiä oppilaitospappipappeja ja -diakoneja on seurakuntayhtymissä ja suuremmissa seurakunnissa yhteensä noin 40. Lisäksi monissa seurakunnissa yhteistyö alueen oppilaitosten kanssa on sovittu työnjaossa jonkun työntekijän vastuulle. Oppilaitostyöntekijät ovat pappeja, diakoneja, kanttoreita tai nuorisotyönohjaajia. Yli viidenkymmenen työntekijän työnkuvat vaihtelevat paikkakunnittain, mutta peruslähtökohta on se, että työ tapahtuu oppilaitosten arjen keskellä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Oppilaitostyöntekijän tehtäviin kuuluu mm. keskustelu, kohtaaminen, kriisityö, oppitunnit (esim. etiikkaan tai itsetuntemukseen liittyen), opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen, työnohjaus, kirkkovuoden juhlat, jumalanpalveluselämä, kirkollisia toimituksia. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Kristina Kunttu ja Teppo Huttunen ovat tehneet korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen vuonna 2008. Tutkimuksessa kartoitettiin korkeakouluopiskelijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveydentilaa, terveyskäyttäytymistä, ja näihin liittyviä tekijöitä, kuten sosiaalisia suhteita, opiskelua ja toimeentuloa, sekä terveyspalvelujen käyttöä ja mielipiteitä palvelujen laadusta. Erityisteemoina oli seksuaaliterveys, atooppinen ihottuma, astma, akne, kiusaaminen, uupuminen, rahapelit, internetin käyttö sekä matkailu. Osa erityisteemoista raportoidaan erillisartikkeleissa. Tutkimus toteutettiin siten, että se on vertailukelpoinen vuosien 2000 ja 2004 valtakunnallisten yliopisto-opiskelijoiden terveystutkimusten kanssa. (Kunttu & Huttunen 2008.)

4.1 Tutkimuksen sisältö lyhyesti

Korkeakoulussa esiintyvää kiusaamista selvitettiin ensi kertaa valtakunnallisesti vuonna 2008 korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa. ”Minulla oli tilaisuus liittää kyselyyn osakokonaisuus, jolla selvitettiin opiskelijoiden kiusaamiskokemuksia peruskoulun ja korkeakouluopintojen aikana. Yli viisi prosenttia korkeakoulussa opiskelevista kertoi opiskeluaikanaan olleensa yhden tai useamman muun opiskelijan loukkaamisen, vahingoittamisen ja syrjimisen kohteena ”melko paljon” tai ”hyvin paljon”. Lähes kaksi prosenttia kertoi itse kiusanneensa opiskelutovereitaan.” (Pörhölä 2010.)

4.2 Tutkimustulokset kiusaamisen osalta

Kiusaaminen oli ammattikorkeakoulussa yleisempää kuin yliopistossa. Eniten kiusaamista kokivat ammattikorkeakoulussa opiskelevat naiset. Korkeakouluopiskelijoista noin 20 prosenttia kertoi olleensa kouluaiikanaan vähintään viikoittaisen kiusaamisen kohteena, useimmat heistä vuosien ajan. Alle neljä prosenttia kertoi koulussa itse kiusanneensa toisia ”melko paljon” tai ”hyvin paljon”, kun taas peruskoululaisista seitsemän prosenttia kiusaa toisia. Koulukiusatut oppi-

laat päätyvät siis korkeakouluun suuremmalla ja toisia kiusanneet pienemmällä todennäköisyydellä kuin olisi syytä olettaa. Erityisesti yliopisto vetää puoleensa koulukiusattuja, vallankin miehiä. (Pörhölä, Jyväskylän yliopisto Viestintätieteiden laitos 2010.)

Valitettavan monen kohdalla kiusaaminen jatkuu vielä korkeakoulussakin. Noin 50 prosenttia korkeakoulussa opiskelutovereitaan kiusanneista oli kiusannut myös koulutovereitaan. Vastaavasti yli 50 prosenttia korkeakoulussa kiusatuista oli ollut kiusaamisen kohteena jo koulussa. (Pörhölä, Jyväskylän yliopisto Viestintätieteiden laitos 2010.)

Vain parissa yksittäistapauksessa rooli oli vaihtunut niin, että koulukiusattu oli alkanut korkeakoulussa kiusata tai koulussa toisia kiusannut oli korkeakoulussa päätenyt kiusatuksi. (Pörhölä, Jyväskylän yliopisto Viestintätieteiden laitos 2010.)

Opiskeluaikaisen kiusaamisen kohteeksi oli joutunut neljännes opiskelijoista, useimmat hyvin vähän, mutta 5-6 % koki tulleen kiusatuksi melko tai hyvin paljon. Yliopistoissa kiusaaminen oli harvinaisempaa kuin ammattikorkeakouluissa. (Kunttu & Huttunen 2008.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimusympäristö

Toteutimme kyselyn Diakonia-ammattikorkeakoulun kaikissa yksiköissä, mutta Kauniaisten yksiköstä emme saaneet yhtään vastausta. Kyselyn kohderyhmänä olivat kaikissa yksiköissä opiskelevat opiskelijat. Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak) on noin 3000 opiskelijan ammattikorkeakoulu. Diakin ammattikorkeakoulukokeilu alkoi vuoden 1996 elokuussa. Tuolloin mukana olivat yksiköt Helsingistä, Kauniaisista, Järvenpäästä ja Porista. Vuonna 1997 tuli mukaan Pieksämäen yksikkö ja 1998 Turun yksikkö. Diakonia-ammattikorkeakoulu on valtakunnallinen ammattikorkeakoulu – ainoa lajissaan sosiaali- ja terveysalalla, siellä koulutetaan osaajia myös kulttuuri- ja humanistiselle alalle. Koululla on ammattikorkeakoulujen joukossa myös kansallinen erityistehtävä toimia kirkon alan kouluttajana ja kehittäjänä koko maassa ja se tekee laajaa yhteistyötä myös kansalaisyhteiskunnan kanssa. Diakin toimintaa ohjaavia arvoja ovat kristillinen lähimmäisenrakkaus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, avoin vuorovaikutus ja vaikuttava toiminta. Diak järjestää korkea-tasoista ammattikorkeakouluopetusta seuraavissa koulutusohjelmissä: hoitotyön koulutusohjelma, sosiaalialan koulutusohjelma, viittomakielentulkin koulutusohjelma, puhuttujen kielten tulkkauksen koulutusohjelma ja Degree Programme in Social Services. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Diak Pohjoinen eli Oulun yksikkö sijaitsee Oulun ydinkeskustassa (Uusikatu 46, 90100 Oulu) ja siellä opiskelee 302 opiskelijaa. Opettajia Oulun yksikössä on yhteensä 16, joista muutamalla on myös muita vastuu-alueita ja muuta henkilökuntaa 7 (esim. opinto-ohjaaja, opintosihteeri ja informaattikko). (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Diak Länsi eli Porin ja Turun yksiköt. Porin yksikkö sijaitsee Länsi-Suomen Diakonialaitoksen yhteydessä, osoitteessa Metsämiehenkatu 2, ydinkaupungin etelälaidalla ja siellä opiskelee 312 opiskelijaa. Opettajia Porissa on 15, joista muutamalla on myös muita vastuu-alueita ja muuta henkilökuntaa 9. Diakin Turun toimipaikan osoite on Lustokatu 7. Ammattikorkeakoulun välittömässä läheisyy-

dessä sijaitsevat myös Turun kristillinen opisto sekä Linnasmäen Kongressikeskus-hotelli. Turun yksikössä opiskelee 224 opiskelijaa. Opettajia Turussa on 13, joista muutamalla on myös muita vastuu-alueita ja muuta henkilökuntaa 13. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Diak Itä eli Pieksämäen yksikkö (Huvilakatu 31, 76130 Pieksämäki) sijaitsee keskustan ulkopuolella Kuopioon johtavan tien varrella. Keskusliikenneasemalta on matkaa pari kilometriä. Pieksämäen yksikössä opiskelee 368 opiskelijaa. Opettajia on 29, joista muutamalla on myös muita vastuu-alueita ja muuta henkilökuntaa 19. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Diak Etelä eli Helsingin, Järvenpään ja Kauniaisen yksiköt. Helsingin yksikkö sijaitsee Sturenkatu 2, 00510 Helsinki ja siellä opiskelee 1057 opiskelijaa. Opettajia on 59, joista muutamalla on myös muita vastuu-alueita ja muuta henkilökuntaa 30. Järvenpään yksikkö sijaitsee Järvenpääntie 640, 04400 Järvenpää ja siellä opiskelee 444 opiskelijaa. Opettajia on 26, joista muutamalla on myös muita vastuu-alueita ja muuta henkilökuntaa 16. Järvenpäässä toimii myös kampus - pappi. Kauniaisten yksikkö sijaitsee PL 15, 02701 Kauniainen, Käyntiosoite: Helsingintie 10. Siellä opiskelee 126 opiskelijaa. Opettajia on 4, joista muutamalla on myös muita vastuu-alueita ja muuta henkilökuntaa 4. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Yhteensä läsnä olevia opiskelijoita on 2833 kaikissa Diakonia-ammattikorkeakoulun yksiköissä ja poissaolevia lisäksi 300. (Tarja Aro, henkilökohtainen tiedonanto 14.4.2011.)

5.2 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella kiusaamista Diakissa. Tutkimuskysymykset olivat:

1. Minkä verran Diakonia-ammattikorkeakoulussa esiintyy koulukiusaamista?
2. Minkälaista koulukiusaaminen on kiusattujen näkökulmasta ollut?

3. Miten kiusaaminen opiskelijoiden havaintojen perusteella tulee esiin?
4. Minkälaisia tukipalveluja opiskelijat toivovat saavansa?

5.3 Aineiston keruu

Aineiston keruun suunnitelmassa on tärkeää, että havaintoaineisto soveltuu määrälliseen, numeeriseen mittaamiseen. Tärkeää on myös koehenkilöiden tai tutkittavien henkilöiden valinta. Tämä tarkoittaa koehenkilöiden ja otantasuunnitelman eli perusjoukon määrittämistä. Tulosten tulee päteä perusjoukkoon, ja tästä perusjoukosta tehdään otos. Olennaista on myös tulosten kuvailu prosenttitaulukoiden perusteella. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 131.) Valitsimme kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska tutkimuksellamme haettiin yleistettävää ja määrällisesti mitattavaa tietoa.

Annoimme kaikille Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille mahdollisuuden vastata kyselyyn, jos he halusivat, joten meillä ei ollut teorialähtöistä otantaa. Jokainen opiskelija sai vastata kyselyyn omalla ajallaan, jos näin halusi.

Kyselylomake on tavallisin tapa kerätä tietoa kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa. Kysely on standardoitu eli vakioitu. Vakioiminen tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn osallistuvilta kerätään tarkalleen samat kysymykset samalla tavalla. (Vilkkä 2005, 73.) Kyselylomakkeen jaoimme neljään pääotsikkoon, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiimme. Alussa olivat taustamuuttujat, joita ei laskettu mukaan pääotsikoihin: vastaajan sukupuoli, syntymävuosi, opiskelu toimipaikka, opintojenvaihe, suoritettava tutkinto ja äidinkieli. Taustamuuttujien jälkeen kyselyssä oli kysymyksiä koulukiusaamisen esiintyvyydestä, koulu- kiusattuna olemisesta, opiskelijan havainnot kiusaamisesta ja kysymyksiä tukemisesta.

Webropol- ohjelma mahdollisti vastausten pysymisen samassa paikassa. Vastausaikaa opiskelijoilla oli 12.11.- 3.12.2010. Kyselyn päättymisajankohdan jälkeen ohjelma antoi suorat prosentuaaliset vastaukset monivalintakysymyksistä. Tämä nopeutti meidän etenemistämme vastausten käsittelemisessä.

Kyselylomakkeessa oli 37 kysymystä. Kysymykset olivat avoimia- sekä monivalintakysymyksiä. Suurin osa kysymyksistä oli strukturoituja kysymyksiä, joissa oli vastausvaihtoehdot valmiina, tällöin kyselyyn oli helpompi vastata ja aikaa säästy. Avoimia kysymyksiä kyselylomakkeessa oli 18:sta, näihin vastaaja sai omin sanoin kertoa mielipiteensä.

Teimme tutkimuksen Webropol- ohjelman avulla. Kyselylomake tallennettiin ohjelman sivustolle, johon vastaajat pääsivät suoraan vastaamaan. Linkki, josta pääsi vastaamaan suoraan kyselyyn, oli lähetetty sähköpostilla Projektipäällikkö Mia Juusolle. Hän välitti linkin sähköpostitse eri yksiköiden opintosuhteereille, jotka välittivät sen edelleen opiskelijoille. Sähköpostissa, jonka Mia Juusolle lähetimme lähetettäväksi eteenpäin, oli mukana saateteksti.

5.4 Aineiston käsittely

Kvantitatiivista analyysimenetelmää on sopivaa käyttää silloin, kun koehenkilöitä on paljon ja haetaan yleistettävää tietoa (Järventausta, Moisala & Toivakka 1999, 57). Vastaukset esitettiin prosenttitaulukon muodossa, johon kuului oleellisenä osana vastauksien kuvailu prosenttitaulukon perusteella sekä käytimme ristiintaulukointia Spss- ohjelmassa, joka on tilastollisen tietojenkäsittelyn ohjelmisto. Ristiintaulukoimme, joitain kysymyksiä, kuten esim. esiintyykö joissain tietyissä yksikössä enemmän kiusaamista muihin verrattuna. Ristiintaulukoinnin avulla saimme tutkimuksesta syvällisempää tietoa kuin pelkät prosentit.

Tutkimustulosten käsittelemistä vaikeutti avoimien kysymysten määrä. Vastauksia tuli sen verran paljon, että avoimien vastauksien käsittelemiseen kului paljon aikaa. Koska avoimia kysymyksiä oli paljon, saimme tuloksista enemmän irti.

Työssämme käytimme teemoittelua avoimiin kysymyksiin. Avoimissa kysymyksissä vastaukset vaihtelivat muutamasta sanasta useisiin lauseisiin. Luimme avoimet vastaukset yksitellen läpi. Vastausten pohjalta nostimme esiin ns. pääotsikoita. Pääotsikoiden alle keräsimme kaikki tähän liittyvät vastaukset esim. jos kysymyksessä ”oletko saanut tukea seuraavilta tahoilta?”, vastaaja vastasi

kohtaan muualta, mistä, sai hän kertoa tahon, jolta tukea on saanut. Vastauksen ollessa esim. aviopuoliso, liitimme vastauksen pääotsikon "Läheisten ja perheen tuki" alle. Näin jaottelimme avoimet vastaukset teemojen alle. Vastaukset, jotka eivät vastanneet kysytyyn kysymykseen, jätettiin pois.

6 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT MENETELMÄT

6.1 Määrällinen tutkimus

Määrällisessä tutkimuksessa keskeisiä ovat: johtopäätökset, aiemmat teoriat, hypoteesien esittäminen, käsitteiden määrittely, aineiston keruun suunnitelmat, tutkittavien henkilöiden valinta, aineiston saattaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon ja päätelmien teko havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen, muun muassa tulosten kuvailu prosenttitaulukoiden avulla ja tulosten merkitsevyyden tilastollinen testaus. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136.)

Tutkimuksen kohderyhmän valintaan voidaan käyttää monia eri tapoja. Perusjoukolla tarkoitetaan ryhmää kokonaisuutena. Koko ryhmän tutkiminen on kuitenkin usein mahdotonta. Tämän takia tutkimukseen valitaan tietty ryhmä vastaajia. (Paunonen & Vehviläinen – Julkunen 1998, 23–24.)

Määrällisessä tutkimuksessa tutkimusaineiston kerääminen, tutkimusaineisto käsittely sekä analysointi ja tulkinta ovat erillisiä vaiheita. Aineiston käsittely alkaa, kun kerätty aineisto on saatu kokoon. Aineiston käsittely tarkoittaa, että lomakkeilla saatu aineisto tarkistetaan, tiedot syötetään ja tallennetaan sellaiseen muotoon tietokoneelle, että sitä voidaan tutkia numeerisesti käyttäen apuna taulukko- tai tilasto- ohjelmia. (Vilkkä 2007, 106.)

Aineiston analyysivaiheessa aineisto tarkastetaan ja tutkimustulokset analysoidaan käyttämällä erilaisia analyysimenetelmiä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa analysointimenetelmiä ovat esimerkiksi tilastolliset analyysit. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 24.)

6.2 Teemoittelu

Ensimmäinen lähestyminen aineistoon kulkee tematisoinnin kautta. Aineistosta voi nostaa esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Näin on mahdollista vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa. Aineistosta voidaan poimia sen sisältämät keskeiset aiheet ja siten esittää se kokoelmana erilaisia kysymyksenasetteluja. Tekstimassasta on ensin pyrittävä löytämään ja sen jälkeen eroteltava tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet. (Eskola & Suoranta 2001, 174.)

Teemoittelu on suositeltava aineoston analysointitapa, jonkin käytännöllisen ongelman ratkaisemisessa. Tällöin tarinoista voi kätevästi poimia käytännöllisen tutkimusongelman kannalta olennaista tietoa. Teemoittelua voi tarvittaessa jatkaa pidemmällekin. Teemoittelun avulla tekstiaineistosta saadaan esille kokoelma erilaisia vastauksia ja tuloksia esitettyihin kysymyksiin. (Eskola & Suoranta 2001, 178–179.) Työssämme käytimme avoimiin kysymyksiin teemoittelua.

7 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta silti tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tämän vuoksi kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa voidaan käyttää monia erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226.)

Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Mittauksen tai tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa siis sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliaabelius voidaan todeta usealla tavalla. Kvantitatiivisissa tutkimuksissa on kehitelty erilaisia tilastollisia menettelytapoja, joiden avulla voidaan arvioida mittareiden luotettavuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226.)

Toinen tutkimuksen arviointiin liittyvä käsitys on validius (pätevyys). Validius tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. Esimerkiksi kyselylomakkeiden kysymyksiin saadaan vastaukset, mutta vastaajat ovat saattaneet käsittää monet kysymykset aivan toisin kuin tutkija on ajatellut. Jos tutkija käsittelee saatuja tuloksia edelleen alkuperäisen oman ajattelumallinsa mukaisesti, ei tuloksia voida pitää tosina ja pätevinä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226–227.)

Kyselylomakkeet lähetettiin Webropolin kautta kaikille Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Kyselylomakkeet tarkastutettiin useaan otteeseen opinäytetyön ohjaajilla, ja tutkimuspäällikkö Sakari Kainulainen antoi myös omat korjausehdotuksensa. Hänen ehdotuksensa pitivät sisällään huomioita kuten monivalintakysymysten vastausvaihtoehtojen lisääminen.

8 VALIDITEETTI JA RELIABILITEETTI

8.1 Validiteetti

Tutkimuksen validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Jos tutkimus on pätevä, siinä ei saisi olla systemaattista virhettä. Tämä tarkoittaa sitä, miten tutkittavat ovat ymmärtäneet kyselylomakkeen kysymykset. Tulokset eivät ole oikein, jos tutkittavat ymmärtävät kysymykset väärin. (Vilkkä 2005, 161.) On mahdollista, että vastaajat eivät ymmärtäneet kaikkia kysymyksiä oikein ja he eivät voineet kysyä meiltä apua, koska kyselyyn vastattiin vapaa-ajalla, jokainen omalla tahollaan.

Tutkimus on pätevä, jos teoreettiset ja operationaaliset määritelmät ovat yhtä pitäviä. Toisin sanoen, jos tutkija on kyennyt siirtämään onnistuneesti tutkimuksessa käytetyn teorian käsitteet ja ajatuskokonaisuuden kyselylomakkeeseen, tutkimus on pätevä. (Uusitalo 1991, 84.) Kyselylomakkeemme kysymykset olivat mielestämme hyvin järjestetty. Ja kysymyksiä selkeytti se, että olimme jakaneet ne neljän pääotsikon alle. Käsittelimme mielestämme kyselomakkeessa käytetyt asiat hyvin auki teoriaosuudessa.

Jos vastaajilla oli epäselvyyksiä kysymyksistä, eivät he voineet kysyä niitä meiltä, koska emme olleet konkreettisesti paikalle kyselyyn vastattaessa. Olemme sitä mieltä, että aiheemme on tärkeä ja ajankohtainen. Kiusaaminen ei ole vain tämän päivän ongelma vaan myös tulevaisuuden. Tuloksia käsitellessämme huomasimme muutamia kysymyksiä, joiden muotoilua olisi voinut parantaa.

8.2 Reliabiliteetti

Tutkimuksen luotettavuus tarkoittaa sitä, että toistettaessa saman henkilön kohdalla mittaus, saadaan täsmälleen sama mittaustulos riippumatta tutkijasta. Tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus muodostavat yhdessä mittarin kokonaisluotettavuuden. Kun tutkittu otos edustaa perusjoukkoa ja mittaamisessa on mahdollisimman vähän satunnaisuutta, tutkimuksen luotettavuus on hyvä. Tutkimuksen luotettavuutta saattaa heikentää jos vastaaja muistaa vastatessaan jonkin asian väärin tai ei ymmärrä kysymystä. Virheiden vaikuttavuus tutkimuksen tavoitteiden kannalta ei välttämättä ole kovin suuri. Tärkeää on, että tutkija ottaa kantaa tutkimuksensa ilmeisiin virheisiin. (Vilka 2005, 161–162.)

Tutkimuksemme ei siinä mielessä ole luotettava, että tutkimusta ei voida toistaa samalla vastaajajoukolla uudestaan. Jos tutkimus toistettaisiin, emme pysty takaamaan samaa vastaajajoukkoa, koska emme tiedä vastaajien nimiä. Näin ollen vastaajajoukko saattaa siis muuttua, jos tutkimus tehtäisiin uudelleen. Vastaajia voisi tulla tutkimusta toistettaessa enemmän tai vähemmän ja tutkimustulos jokaisen kysymyksen kohdalla varmasti muuttuisi.

Tutkimuksen luotettavuus kärsii mielestämme siitä, että vastaajat eivät välttämättä ole ymmärtäneet kaikkia kysymyksiä oikein. Koska kyselyyn vastattiin netissä, eivät vastaajat voineet kysyä meiltä apua epäselvyyksien kohdalla. Näin jälkepäin ajatellen muutamien kysymysten muotoilua olisi täytynyt parantaa, jotta ne olisivat olleet selkeämpiä.

Mielestämme suurin virhe tässä tutkimuksessa oli kysymysten muotoilu. Monivalinta kysymykset saattoivat vastaajasta välillä tuntua toistolta, koska kysymys oli muuten sama yhden sanan vaihtumista lukuun ottamatta. Esimerkiksi yhdessä kysymyksessä neuvottiin näin: ”Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä...” jälkepäin huomasimme, että kysymykseen ei voinut edes vastata ”kyllä”, koska siinä ei ollut sellaista vaihtoehtoa. Vastaajat olivat kuitenkin ymmärtäneet kysymyksen, mutta muutamat olivat maininneet asiasta.

9 EETTISYYS

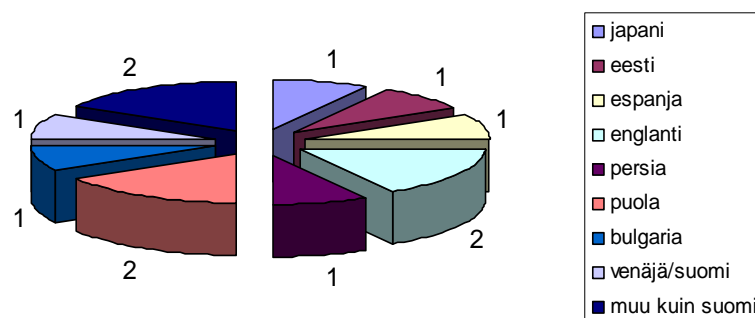
Aiheemme on tärkeä, arka ja vakava, minkä vuoksi on hyvä pohtia aiheen eettisyyttä. Kun tutkimus kohdistuu ihmisiin, on tärkeää selvittää miten lupa osallistua tutkimukseen hankitaan, millaista tietoa heille annetaan ja millaisia riskejä heidän osallistumiseensa liittyy (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 26.) CDS-hankkeella ei ollut tutkimuslupaa valmiina, joten haimme sitä tutkimuspäällikkö Sakari Kainulaiselta. Lupa-anomuksessa lähetimme liitteenä tekemämme tutkimussuunnitelman opinnäytetyöstämme.

Lupa-anomuksessa toimme esille vastaajien anonyymiuden säilymisen. Kyselylomakkeiden alussa korostimme myös vastaajille, että kyselylomakkeet käsitellään anonyymeinä. Webropol-ohjelma antoi kuitenkin jokaiselle vastaajalle oman numerokoodin, jonka avulla olisimme saaneet selville esim. tiettyyn kysymykseen vastanneen toimipaikan, iän, sukupuolen ja äidinkielen. Näiden tietojen selvittäminen olisi ollut kuitenkin hyvin vaikeaa. Nimiä emme kuitenkaan olisi saaneet selville, koska vastaajat vastasivat nimettömästi. Mielestämme näinkin arkaluontoisen asian tutkiminen on haastavaa, mielenkiintoista ja tärkeää, joten emme koe tehneemme eettisesti väärin.

10 TUTKIMUSTULOKSET

10.1 Taustatiedot

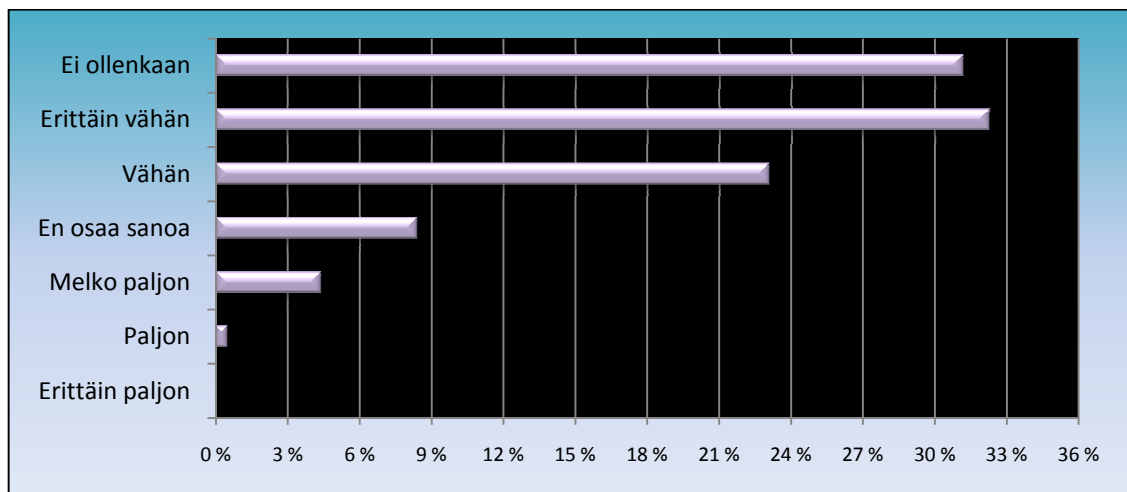
Vastattuja kyselylomakkeita palautettiin yhteensä 632 (N=632). Suurin osa 90,6 % vastaajista oli naisia (567) ja miehiä 9,4 % (59). Vastaajista kuusi jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Suurin osa vastaajista 71 % oli syntynyt vuosina 1980–1990, 13,6 % vuosina 1970–1979, 13,4 % vuosina 1960–1969 ja 2 % vuosina 1950–1959. Vastaajista 45,5 % opiskelee Helsingin toimipaikassa, 20 % Pieksämäellä, 12,5 % Järvenpäässä, 7,8 % Porissa, 7,3 % Turussa, 7,1 % Oulussa ja Kauniaisissa ei yhtään. Yksi vastaajista oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen. Vastaajista 38,3 % oli alkuvaiheen (1-3lk) opiskelijoita, 26,7 % keskivaiheen (4-5lk) opiskelijoita ja 35,1 % loppuvaiheen (6-8lk) opiskelijoita. Tähän oli kolme vastaajaa jättänyt vastaamatta. Vastaajista 27,5 % oli sosionomeja, 23,9 % sairaanhoitajia, 15,3 % sosionomi-diakoneja, 8,1 % sosionominuorisotyöohjaajia, 5,8 % sairaanhoitaja-diakonissoja, 5,8 % terveydenhoitajia, 5,3 % viittomakielentulkkeja, 2,3 % sosionomi-lastentarhanopettajia, 1,7 % medianomeja ja muita oli 3,4 %. Viisi kappaletta vastauksista hylättiin, koska vastaajat eivät olleet vastanneet kysytyyn kysymykseen. 96 %:lla vastaajista oli äidinkielenään suomi, 0,9 %:lla oli venäjä, 0,6 %:lla oli ruotsi, 0,5 %:lla oli viro ja 1,8 %:lla jokin muu (Kuvio 1). Yksi oli jättänyt vastaamatta.

Kuvio 1. Muut äidinkielet

10.2 Minkä verran Diakonia-ammattikorkeakoulussa esiintyy koulu-kiusaamista?

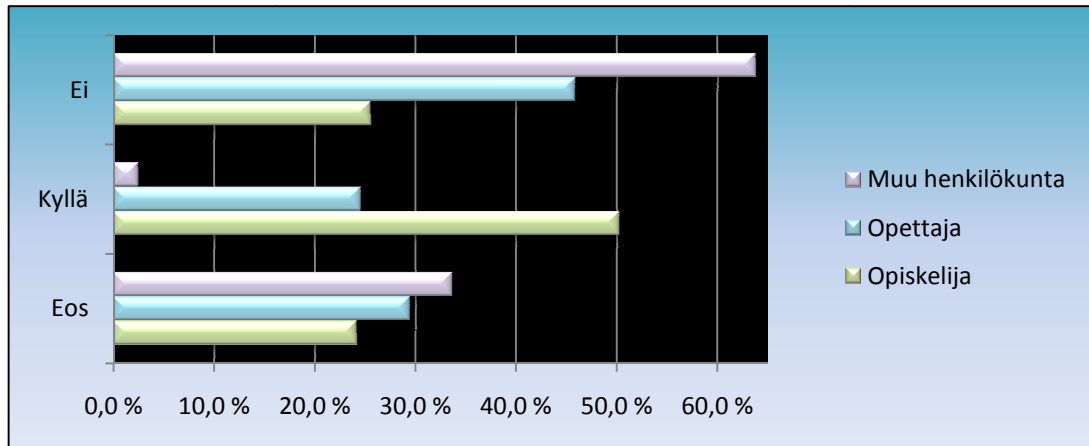
Vastaajista 32,3 % on sitä mieltä, että Diakonia-ammattikorkeakoulussa kiusaamista esiintyy erittäin vähän. 31,2 % sitä mieltä, ettei kiusaamista esiinny ollenkaan, 23,1 %, että kiusaamista esiintyy vähän, 8,4 % ei osaa sanoa, 4,4 %, että kiusaamista esiintyy melko paljon ja 0,5 %, että kiusaamista esiintyy paljon ja 0 % että kiusaamista esiintyy erittäin paljon (Kuvio 2). Yksi oli jättänyt vastaamatta kysymykseen.

Kuvio 2.

87,8 % vastaajista ei ole osallistunut kiusaamiseen nykyisessä oppilaitoksessa, 9,1 % erittäin harvoin, 2,9 % harvoin 0,2 % usein ja erittäin usein 0 %. Vastaajista seitsemän jätti vastaamatta.

50,1 % vastaajista oli sitä mieltä, että opiskelijat kiusaavat, 24,5 %, että opettajat kiusaavat ja 2,5 %, että muu henkilökunta kiusaa. 22,9 % vastaajista eivät osanneet sanoa tai heidän mielestään edellä mainitut eivät kiusanneet ollenkaan (Kuvio 3).

Kuvio 3

Tässä muutama komentti vastaajilta oppilaitoksen muun henkilökunnan taholta esiintyvistä kiusaamisesta:

Opintotoimiston täti on ollut suorastaan pelottava tyyppi. Mutta minä ihminen luonnolleen voi. Sinne joutui aina luikkimaan häntä koi-pien välissä.

Opintotoimistossa työskennellyt työntekijä tiuski asiakkaille eli meille opiskelijoille siellä käymisten yhteydessä. Tämä toistui joka kerta ja se tuntui epämiellyttävältä.

Kysyttäessä vastaajien mielipidettä siitä, voiko opettaja olla kiusaaja, oli 86,2 % sitä mieltä, että voi, 6,1 % ettei opettaja kiusaa ja 7,7 % ei osannut sanoa. Seitsemän jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Tässä muutamia vastaajien kommentteja opettajien taholta esiintyvistä kiusaamisesta:

Opettaja kiusaajana on aika haastava dilemma. Opiskelijayhdistyskin on melko voimaton kiusaavan auktoriteetin ollessa ongelma.

Erään opettajan taholta mm. "erityiseen tarkkailuun" ottamisena ilman syytä, luokan edessä mollaamista, poissulkemista, kahden kesken räyhäämistä/arvostelemista/haukkumista/valheellista syytelyä ilman syytä, tuulesta temmattuja eli valheellisia syytöksiä, seksuaalisuuteen liittyviä epäasiallisia kommentteja/väitteitä jne.

Yleensä opettajat ovat kiusaajia.

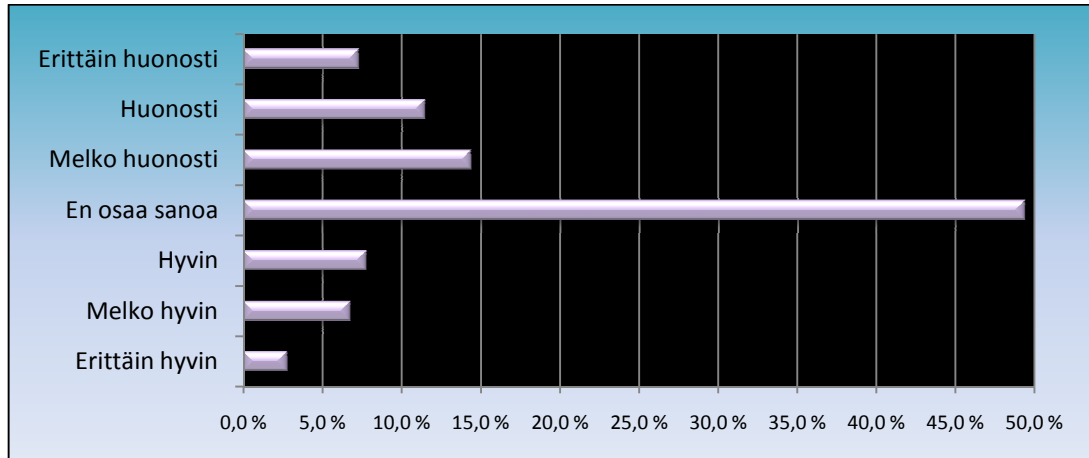
Opettajat pompottavat tiettyjä oppilaita ja toiset vaikuttavat olevan suosikkeja.

Opettajat antaa numeron mieltymyksensä perusteella. Jos opettaja tykkää sinusta etkä väitä vastaan, saat paremman arvosanan, kun oppilas, josta opettaja ei tykkää, vaikka olisikin ehkä jopa taitavampi kuin se toinen oppilas.

Opettajat kiusaavat oppilaita. Tietyt opettajat kiusaavat aivan härskisti joitakin oppilaita. He käyttävät mielipuoalista valtaa ja alistamista. Nälvimistä ja epäasiallista käyttäytymistä tunneilla, ryhmätöissä eriarvoisuutta ja arvioinneissa tietyillä hyvillä opiskelijoilla arvosanat putoavat huomattavasti kun ovat joutuneet silmätikuiksi.

Opettajalla voi olla oman edun tavoittelu harjoitteluohjauksessa tärkein. Hän haluaa vaientaa harjoittelussa kaltoin kohdellun opiskelijan äänen, että voi säilyttää vaivalla varaamansa harjoittelupaikan seuraaville vuosikursseille.

Vastaajista 49,4 % ei osannut sanoa puututaanko kiusaamiseen riittävästi, 14,4 %:n mielestä puututaan melko huonosti, 11,5 %:n mielestä huonosti, 7,8 %:n mielestä hyvin, 7,3 %:n erittäin huonosti, 6,8 %:n melko hyvin ja 2,8 %:n mielestä kiusaamiseen puututaan erittäin hyvin (Kuvio 4.). 15:stä jätti vastaamatta tähän.

Kuvio 4

Kiusaamista kuvailtiin usealla eri tavalla. Esiin nousi opettajien taholta esiintyvää kiusaamista ja opiskelijoiden taholta esiintyvää kiusaamista.

Opettajien taholta esiintyvä kiusaaminen koettiin seuraavasti: epätasa-arvoisena kohteluna, epäkohteliaana käyttäytymisenä, erityiseen tarkkailuun ottamisena,

ylimielisyytenä, asiattomana kommentointina, vallankäyttönä, syrjintänä mielipiteiden vuoksi, alistamisena ja ”naamaraja”, esim. tehtävien arvioinnissa.

Opiskelijoiden taholta esiintyvässä kiusaamisessa teemoiksi nousi ruumiinrakenne, luonteenpiirre, kansalaisuus, eri koulutusalat, vaatetus, perhetilanne ja henkinen kiusaaminen.

Ruumiinrakenne- teema pitää sisällään seuraavanlaista: Ulkomuoto ja sukupuoli (miehiä syrjitään enemmän kuin naisia).

Luonteenpiirre- teema sisältää: hengellisyys, eristäytynyt, räväkkä/puhelias ja ”hikarit” eli todella motivoituneet opiskelijat.

Kansalaisuus- teema sisältää: Ihonväri, uskonto, kielellinen osaamattomuus/ymmärtämättömyys, vähemmistöihin kohdistuvat yleistyksset, rasismi ja eri uskontojen väliset ristiriidat.

Eri koulutusalat- teema sisältää useaan otteeseen mainitut henkilöristiriidat, erityisesti eri koulutusaloja opiskelevien opiskelijoiden välillä.

Vaatetus- teema sisältää: erilainen pukeutuminen.

Perhetilanne- teema sisältää: naimattomuus, lapsettomuus ja avoliitot.

Henkinen kiusaaminen- teema sisältää: ryhmästä ulos sulkeminen eri syistä, seläntakana puhuminen, juoruilu, katseiden vaihto, vähättely, piikittely, ikärasisimi, kuppikunnat, naureskelu, epäkohtelias käyttäytyminen, mustamaalaaminen, eristäminen ja vertailu. Alla vastaajien komenteja:

Vahvasti uskossa olevat sättivät niitä, jotka eivät toimi täysin Raamatun opin mukaan. Avoliitosta huomautellaan, jos on lapsia eikä ole naimisissa. Jos ei ole yhtä aktiivinen opiskelija kuin toiset, niin siitä kiusataan, jos joutuu samaan ryhmään tekemään töitä.

Huomasin opintojeni alussa, että osa opiskelijoista suhtautui maahanmuuttajaopiskelijoihin negatiivisesti. Tämä ilmeni niin, että osa

opiskelijoista ei halunnut tehdä esim. ryhmitöitä heidän kanssaan. Suhtautuminen on kuitenkin parantunut opintojen aikana.

Osa jää ulkopuoliseksi kun ei ole ollut muiden kanssa juhlimassa.

Kuppikuntien muodostamisena, niistä ulkopuolelle jättämisenä.. Toisin sanoen niin sanotut "hylkiöt" muodostavat lopulta oman kuppikuntansa, koska heidän kanssaan ei kukaan muu halua olla. Eivätäkään välttämättä toistensa kanssa. Heidän mielipiteisiinsä myös kommentoidaan negatiivisesti ja piikitellen jopa luennoilla.

Seksuaalisia vähemmistöjä kohtaan on asenteissa vikaa.

Kiusaamiseen osallistuneiden opiskelijoiden vastatessa kysymykseen: minkälaista heidän harjoittama kiusaaminen on ollut, vastausten perusteella esiin nousi ainoastaan henkisen kiusaamisen- teema joka sisältää: seläntakana puhumista, juoruilua, vähättelyä, ryhmästä ulos sulkemista, piikitelyä, naureskelua, asiatonta kommentointia, mielipiteiden arvostelua, opiskelijoiden välisiä ristiriitoja, silmien pyöritelyä, tietyn henkilön välttely, ahdasmielisyys, sarkasmi ja naljailu.

Kysyttäessä opiskelijoiden mieleipiteitä siitä, miten kiusaamista voitaisiin vähentää, oli vastauksista nähtävissä vain teema, Ehdotuksia koululle: rohkea/nopea puuttuminen asiaan, hyvä tuutorointi, avoin ilmapiiri, keskinäinen arvostus, kuppikuntien hajottaminen ryhmätehtäviä tehtäessä, Diakin yhteisten arvojen noudattaminen, koulutus, organisaatiomuutokset, tasa-arvoinen kohtelu, pienemmät ryhmäkoot, suvaitsevaisuus, nostamalla aihe esiin ja parantamalla yhteishenkeä esim. järjestämällä enemmän yhteistä tekemistä opiskelijoille. Tässä vastaajien komenteja:

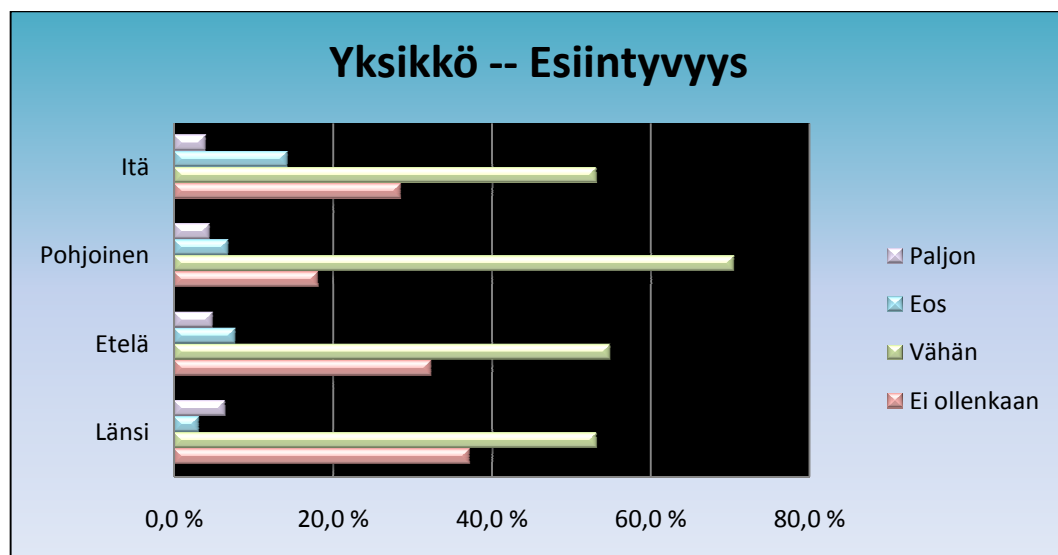
Hyvällä ilmapiirillä, jokaisen panoksella. Alussa painotettaisiin opiskelija ryhmän ryhmittymistä niin että pääsisi tutustumaan ihmisiin ja löytäisi uusia ystäviä ja oppisi tuntemaan luokkakaverit. Opettajilla täytyy myös olla selkärankaa kohdella oppilaita tasapuolisesta, henkilökemioista riippumatta. Koska opettajilla on valtaa, on heillä myös vastuuta.

Otettaisiin huomioon valitukset, kirjeet, keskustelut.

Olisi selkeä taho, kenelle kiusaamisesta tulisi saada kertoa, ja jonka kautta nimenomaan kiusaamiseen puututtaisiin.

Henkilökuntaa pitäisi kouluttaa tarttumaan vahvalla kädellä välittömästi asiaan heti, kun se ilmenee.

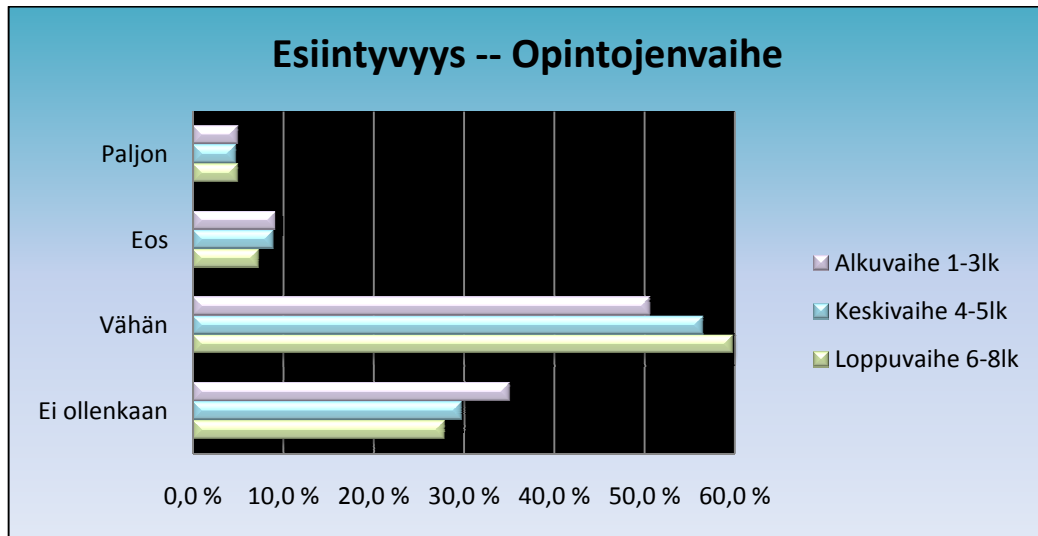
Kuviossa 5 vertailtiin kiusaamisen esiintyvyyttä yksiköiden välillä. Emme esittäneet toimipaikkakohtaista vertailua, koska kaupunki vaihtoehtoja olisi ollut liikaa, eikä siitä olisi saanut luotettavaa kuvaa. Spss-ohjelma, jolla ristiintaulukoinnin teimme, ei olisi pystynyt tulkitsemaan vastauksia monien toimipaikka vaihtoehtojen vuoksi. Idän yksikkö sisältää Pieksämäen toimipaikan, Pohjoinen Oulun toimipaikan, Etelä Järvenpään, Kauniasten ja Helsingin toimipaikat ja Länsi Porin ja Turun toimipaikat. Yhdistimme myös vastausvaihtoehdot erittäin paljon, melko paljon ja paljon, joista teimme kohdan paljon ja myös vastausvaihtoehdot vähän ja erittäin vähän, josta tuli kohta vähän. Yhdistimme nämä sillä niiden prosentuaaliset erot olivat hyvin vähäiset ja Spss-ohjelma tulkitse niitä luotettavammin. Kuvion perusteella selviää, että kiusaamista esiintyy kaikissa yksiköissä jonkin verran, mutta huomattavia eroja yksiköiden välillä ei ole havaittavissa.

Kuvio 5.

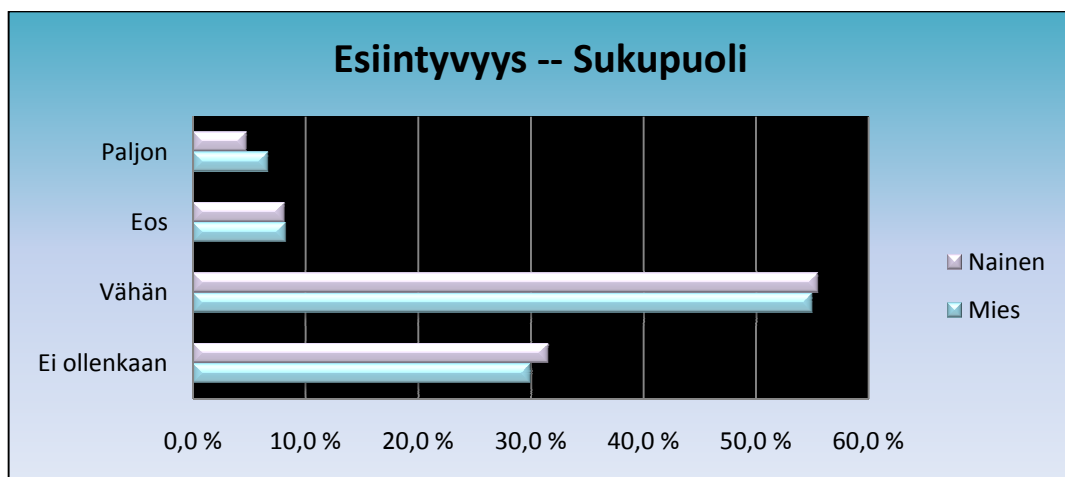
Kuvio 6 selvittää kiusaamisen esiintyvyyttä eri opintojenvaiheessa olevien opiskelijoiden kesken. Vastausvaihtoehdot yhdistimme samoin kuin kuviossa 4.

Kuviosta selviää, että kiusaamista esiintyy vähän kaikkien opintojenvaiheiden aikana. Kiusaaminen ei siis liity mihinkään opintojenvaiheeseen erityisesti.

Kuvio 6

Kuviossa 7 vertailimme kiusaamisen esiintyvyyttä miesten ja naisten välillä. Kiusaamista esiintyy miesten ja naisten keskuudessa vähän. Kuviosta on havaittavissa ettei kiusaaminen kohdistu tiettyyn sukupuoleen.

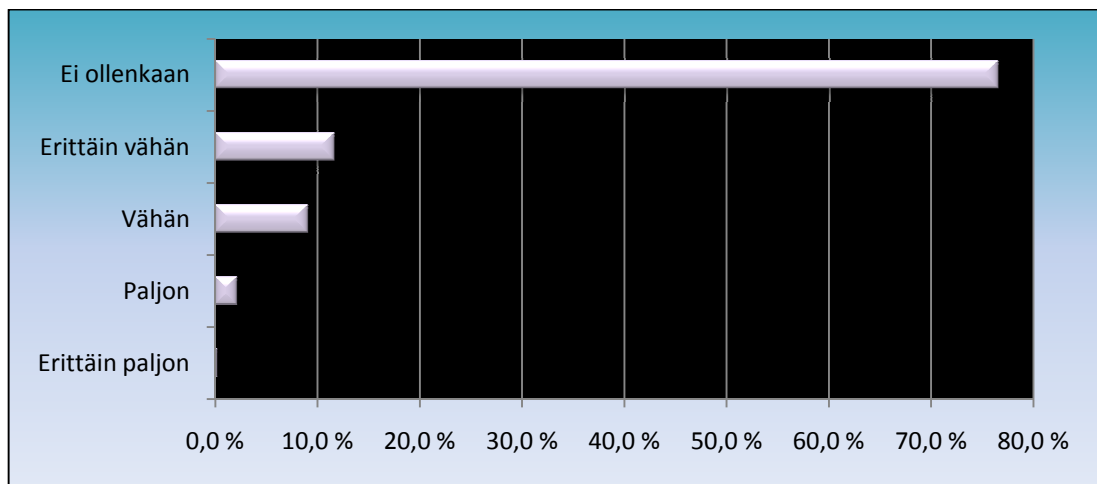

Kuvio 7.

10.3 Minkälaista koulukiusaaminen on kiusattujen näkökulmasta ollut?

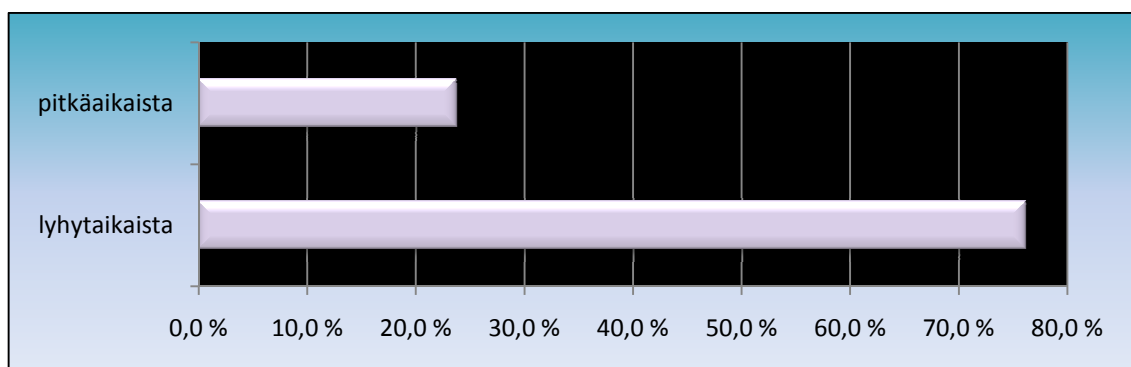
Tämä osio kuului vastaajille, jotka olivat joutuneet kiusaamisen kohteeksi, muut hyppäsivät tämän osion ylitse.

Vastaajista 76,6 %:a ei ollut kiusattu ollenkaan nykyisessä oppilaitoksessa, 11,7 %:a erittäin vähän, 9,1 %:a vähän, 2,2 %:a paljon ja 0,3 %:a erittäin paljon (Kuvio 8). Seitsemän jätti vastaamatta.

Kuvio 8.

Vastaajista (N=147) kiusaaminen on ollut 76,2 %:n kohdalla lyhytaikaista ja 23,8 %:n kohdalla pitkäaikaista (Kuvio 9).

Kuvio 9

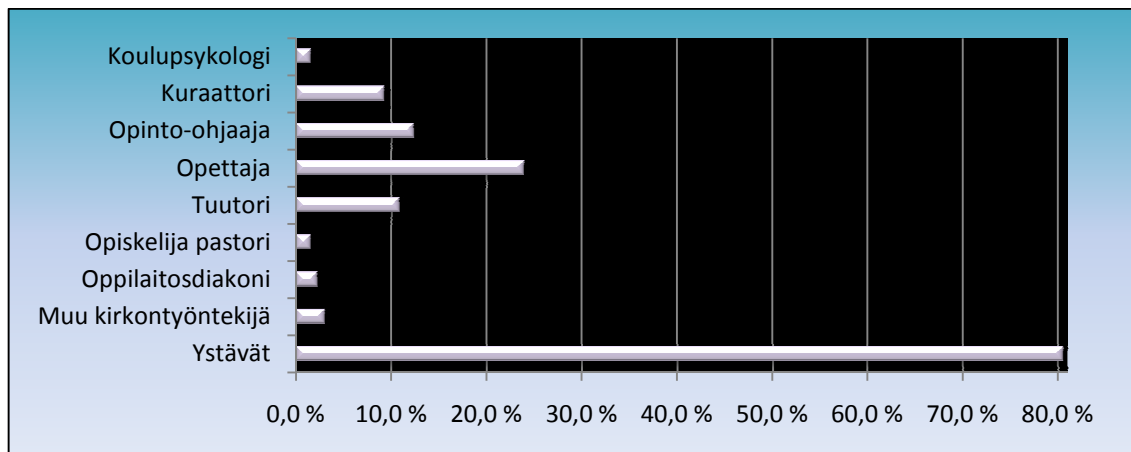
Vastaajista (N=146) 73,3 % on kokenut henkistä (esim. haukkuminen, juoruilu, selän takana puhuminen) kiusaamista, 47,9 % on kokenyt ryhmästä ulos sulkemista, 29,5 % on kokenut muun laista kiusaamista ja 2,7 % internetin kautta tapahtuvaa (esim. Facebook) kiusaamista.

Vastaajista (N=230) 32,2 % on joutunut opettajan kiusaamaksi ja 67,8 % ei ole.

Vastaajista (N=150) 68 % on antanut asian vain olla ja 32 % on tehnyt asialle jotain.

76,8 % vastaajista (N=151) on puhunut kiusaamisesta jollekin ja 23,2 % ei ole puhunut kenellekkään.

Vastaajista (N=129) oli puhunut kiusaamisesta seuraaville tahoille: koulupsykologille 1,6 %, koulukuraattorille 9,3 %, opinto-ohjaajalle 12,4 %, opettajalle 24 %, tutorille 10,9 %, opiskelija pastorille 1,6 %, oppilaitosdiakonille 2,3 %, muulle kirkon työntekijälle 3,1 %, ystävälle 80,6 % (Kuvio 10).

Kuvio 10

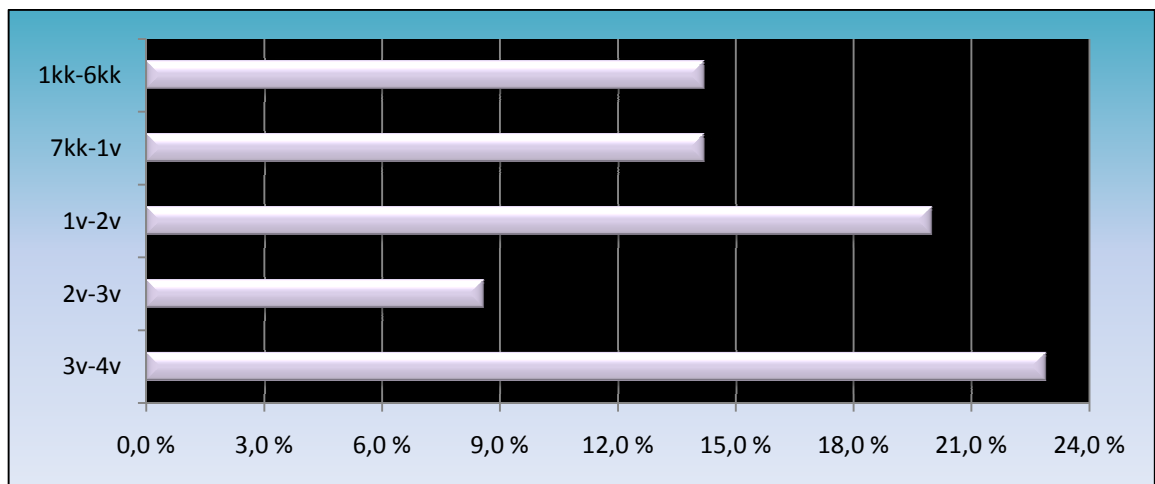
Vastaajat (N=136) ovat hakeneet tukea kiusaamiseen seuraavilta tahoilta: koulupsykologi 1,5 %, koulukuraattori 7,4 %, opinto-ohjaaja 9,6 %, opettaja 14 %, tutori 7,4 %, opiskelija pastori 1,5 %, oppilaitosdiakoni 1,5 %, muu kirkon työntekijä 2,9 %, ystävät 53,7 % ja en ole hakenut tukea 38,2 %.

Vastaajista (N=132) oli saanut tukea seuraavilta tahoilta: koulupsykologi 1,5 %, koulukuraattori 7,4 %, opinto-ohjaaja 10,6 %, opettaja 11,4 %, tutori 6,1 %, opiskelija pastori 2,3 %, oppilaitosdiakoni 1,5 %, muu kirkon työntekijä 3,8 %, ystävät 63,6 %, en ole hakenut tukea 27,3 %.

Vastaajista (N=140) 77,1 % vastasi ettei kiusaamiseen ole puututtu ja 22,9 % vastasi, että kiusaamiseen on puututtu.

69,3 % vastaajista (N=101) vastasi, että puuttumisesta huolimatta kiusaaminen on jatkunut ja 30,7 % vastasi kiusaamisen puuttumisen auttaneen kiusaamiseen.

Kysyttäessä vastaajien kiusaamisen kestoa sen ollessa pitkäaikaista jakautuivat vastaukset seuraavanlaisesti 1kk–6kk 14,2 %, 7kk–1v. 14,2 %, 1v.– 2v. 20 %, 2v.– 3v. 8,6 % 3v.– 4v. 22,9 % (Kuvio 11) ja hylättyjä vastauksia oli seitsemän, koska nämä eivät olleet vastanneet kysytyyn kysymykseen.

Kuvio 11

Vastaajat, jotka olivat kokeneet jonkin muunlaista kiusaamista, vastauksista nousi esiin teemat: asiaton käytös ja asiaton kohtelu. Asiaton käytös- teema sisältää: vähättelyä, vallankäyttöä, valehtelua, aliarviointia, opiskelun häiriköintiä, tiuskimista, ei tervehditä, alistamista, naljailua, negatiivinen asenne ja ivallisuutta. Asiaton kohtelu- teema sisältää: epätasa-arvoista kohtelua ja mielipiteiden rajoitusta.

Vastaajista, jotka olivat hakeneet tukea muilta kuin antamiltamme vaihtoehdoilta, esiin nousi teemat: läheisten ja perheen tuki ja oppilaitoksen järjestämä tuki. Läheisten ja perheen tuki sisältää: äidin, isän, lähiomaisen, ystävät, sukulaiset, avo- ja aviopuolison. Oppilaitoksen järjestämä tuki sisältää: opiskelijayhdistyksen ja tutkintolautakunnan.

Kiusatut, jotka eivät ole antaneet kiusaamisasian vain olla, nousi heidän vastauksiensa perusteella esiin teema: kiusaamisen vastustaminen, joka sisältää kiusaajan kohtaamisen, kiusaamisesta raportoinnin ylemmille tahoille, avoimen keskustelun luokassa ja ystävällisen käyttäytymisen kiusaajaa kohtaan.

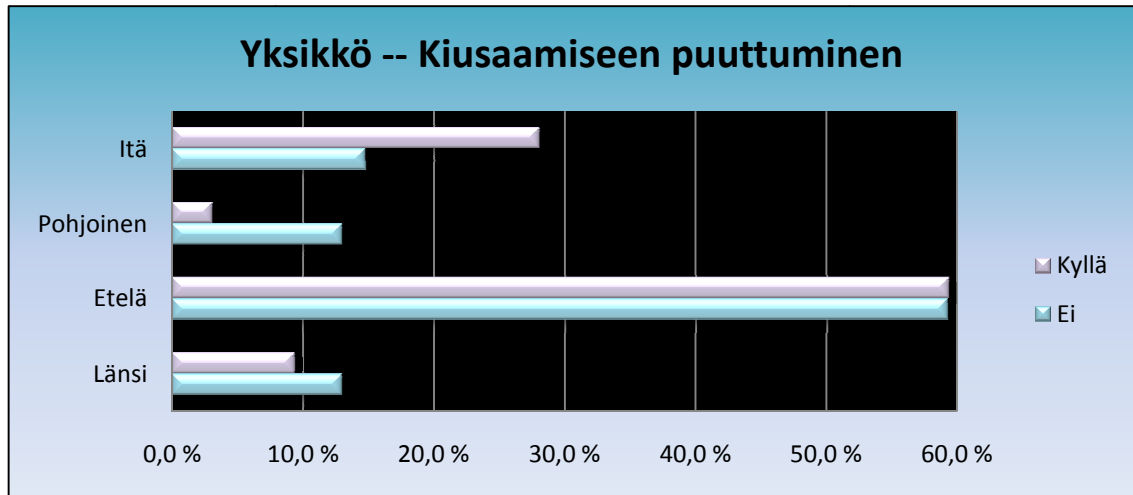
Kiusatuksi joutuneet, olivat kertoneet kiusaamisesta tahoille, joiden teemat olivat seuraavanlaiset: Läheisten ja perheen tuki, joka sisältää puolison, äidin, isän, sisaren, veljen, ystävät ja isoäidin. Oppilaitoksen järjestämä tuki, johon sisältyy tutkintolautakunta, opiskelijayhdistys ja opiskelijahuoltoryhmä.

Vastaajista, jotka olivat hakeneet tukea muualta, mistä (15,4 %), esiin nousi teema läheisten ja perheen tuki, joka sisältää vanhemmat, siskon, ystävät, veljen, aviopuolison ja isovanhemmat.

Vastaajista, jotka olivat saaneet tukea muualta, mistä (21,2 %), esiin nousi kaksi teemaa läheisten ja perheen tuki, joka sisältää vanhemmat, siskon, ystävät, veljen, aviopuolison ja isovanhemmat sekä koulun tarjoama tuki, joka sisältää opiskelijayhdistyksen.

Selvästi yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että kiusaamiseen puuttumisen johdosta kiusaaminen oli kokonaan loppunut. Loput vastaajista vastasivat kiusaamisen loppuneen hetkellisesti tai ei ollenkaan siihen puuttumisen jälkeen.

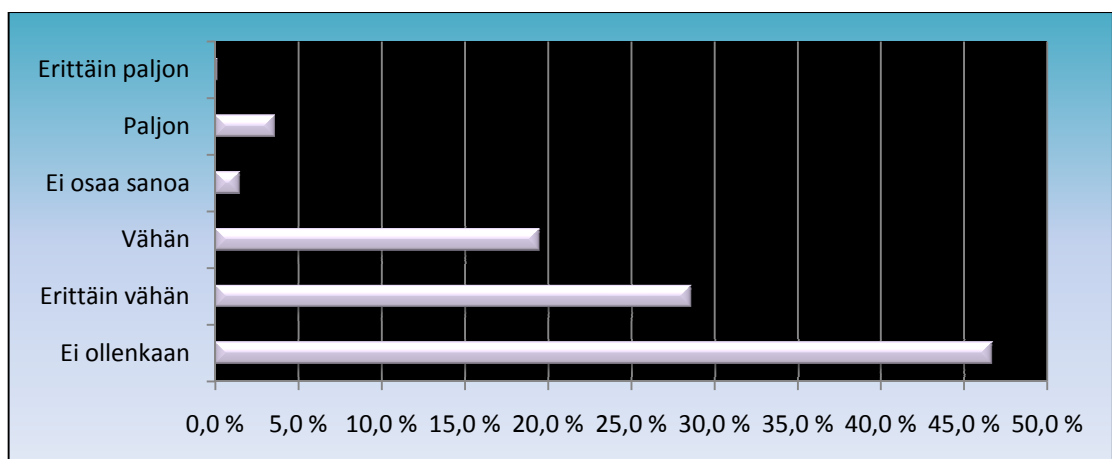
Kuviossa 12 olemme vertailleet kiusaamiseen puuttumista eri yksiköiden välillä. Yhdistimme tässäkin toimipaikat yksiköiksi, jotta vertailu oli helpompaa. Kuvion perusteella voitaisiin ajatella, että Idässä puututaan kiusaamiseen hyvin, Pohjoisessa ja Lännessä puuttuminen on heikkoa ja Etelän yksikössä puututaan sekä hyvin että huonosti. Etenkin Pohjoisen ja Lännen yksiköt voisivat miettiä, miten parantaisivat kiusaamiseen puuttumista.

Kuvio 12.

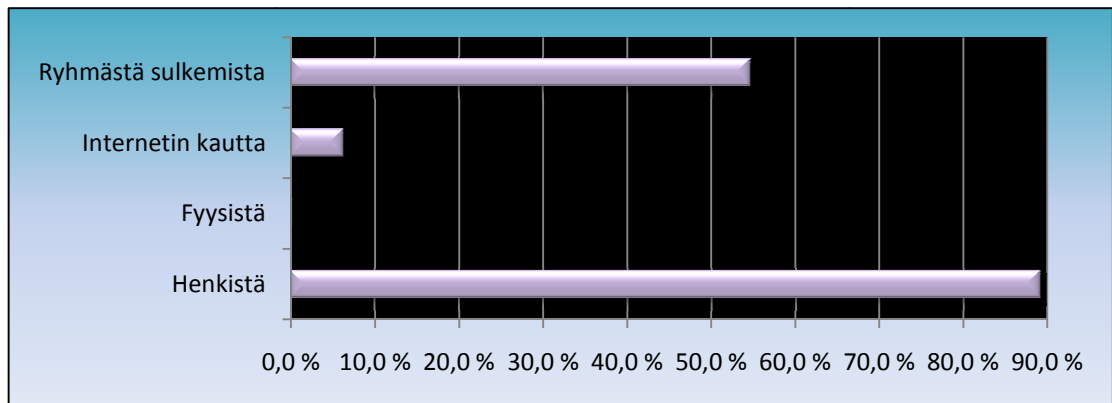
10.4 Miten kiusaaminen opiskelijoiden havaintojen perusteella tulee esiin?

46,7 % vastaajista ei ole ollenkaan havainnut kiusaamista oppilaitoksessa, 28,6 % erittäin vähän, 19,5 % vähän, 1,5 % en osaa sanoa, 3,6 % paljon, 0,2 % erittäin paljon (Kuvio 13). Tähän kysymykseen jätti 13 vastaamatta.

Kuvio 13

Vastaajista (N=333) 89,2 % on havainnut henkistä (esim. haukkuminen, juoruilu, selän takana puhuminen) kiusaamista, 0,3 % fyysistä, 54,7 % on havainnut ryhmästä ulos sulkemista, 9 % on havainnut muunlaista kiusaamista ja 6,3 % on havainnut internetin kautta tapahtuvaa (esim. Facebook) kiusaamista (Kuvio 14).

Kuvio 14

Kysyttäessä mihin kiusaaminen kohdistuu, vastaajista (N=333) vastasi sen kohdistuneen vaatetukseen 19,2 %, ruumiinrakenteeseen 17,1 %, luonteenpiirteeseen (esim. hiljainen, räväkkä) 80,8 %, uskontoon 18,3 % ja kansalaisuuteen 8,4 %.

Havaintojensa perusteella vastaajista (N=338) 34,9 % on kertonut kiusaamisesta ulkopuoliselle taholle ja 65,1 % ei ole kertonut havainnoistaan kenellekään.

Havainnoistaan vastaajat (N=125) olivat kertoneet seuraaville tahoille: koulupsykologille 1,6 %, koulukuraattorille 4,8 %, opinto-ohjaajalle 13,6 %, opettajalle 24 %, tuutorille 12,8 % tai oppilaitosdiakonille 3,2 %.

Vastaajat vastasivat kysymykseen millaista muunlaista kiusaamista he olivat havainneet kuin antamamme vaihtoehdot henkistä, fyysistä, internetin kautta tapahtuvaa ja ryhmästä ulos sulkemista. Vastauksista nousi teemat asiaton käytös ja asiaton kohtelu. Asiaton kohtelu- teema sisältää: koulutyön arvostelu tiukempi kuin muilla, mielipiteiden rajoitus ja ryhmästä syrjintä. Alla erään vastaajan kommentti:

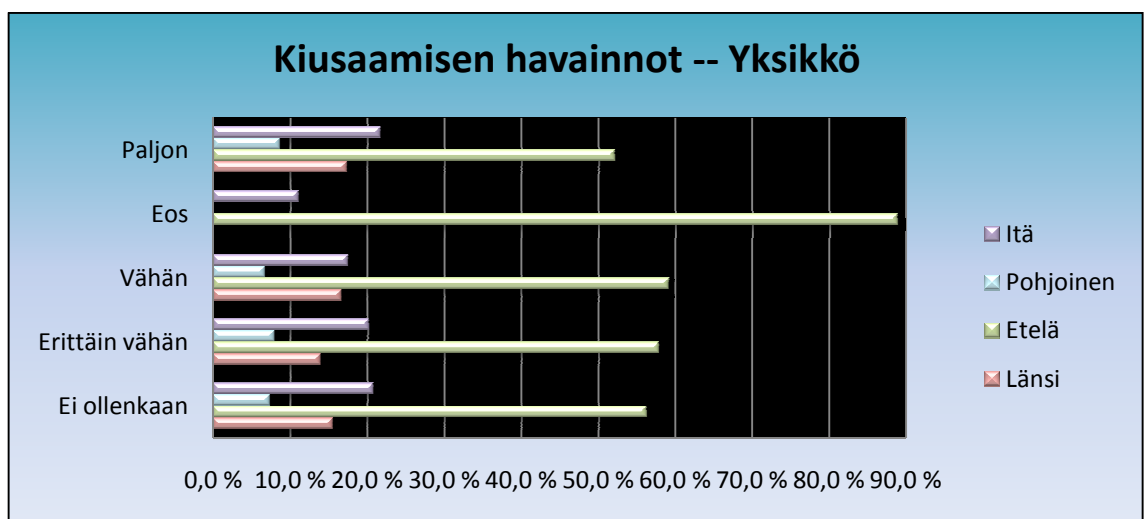
Työ arvostellaan tiukemmin perustein kuin muiden, palautetaan pikkuvirheiden vuoksi moneen kertaan.

Asiaton käytös- teema sisältää: asiatonta kommentointia, nolaamista, asiatonta kielenkäyttöä, piikittely ja vähättely.

Vastaajien kertoessa mihin muuhun (26,1 %) kiusaaminen kohdistuu kuin mainitsemiimme vaatetus, ruumiinrakenne, luonteenpiirre, uskonto ja kansalaisuus, esiin nousivat seuraavat teemat: Ikä, seksuaalinen suuntautuminen, joka sisältää saman sukupuolen keskinäiset suhteet, perhesuhteet, joka sisältää lapsettomuuden ja arvot, joka sisältää mielipiteet, asenteet ja saavutukset.

Havaintojensa perusteella vastaajat olivat kertoneet kiusaamisesta jollekin muulle taholle (68,8 %) kuin esittämillemme vaihtoehdoille. Teemaksi nousi opilaitoksen taho, joka sisältää opettajan, tutorin, koulukuraattorin ja opinto-ohjaajan.

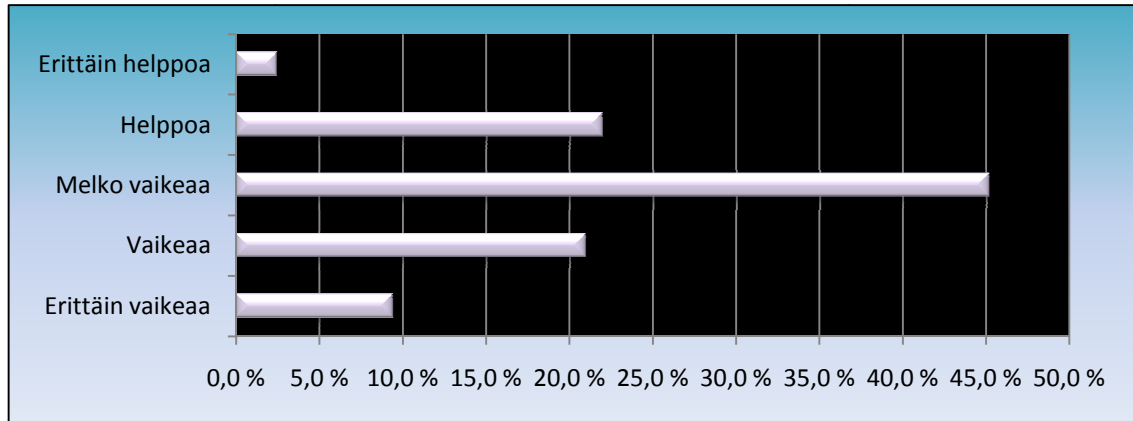
Kuviossa 15:sta olemme vertailleet kiusaamisen havainnointia eri yksiköissä. Toimipaikat yhdistimme jälleen yksiköiksi, jotta vertailu onnistuisi paremmin. Yhdistimme myös vastausvaihtoehdot paljon ja erittäin paljon, koska niiden prosentuaalinen ero oli hyvin pieni. Idän yksikössä vastaajat olivat jakautuneet tasaisesti vastausvaihtoehtojen kesken samoin Pohjoisen yksikössä. Etelän vastaaja joukko on jakautunut muuten tasaisesti, lukuunottamatta monia vastaajia, jotka eivät osanneet kertoa mielipidettään. Lännessä vastaukset jakautuivat myös tasaisesti. Kuvion perusteella kiusaamisen havainnoinnissa ei ole havaittavissa huomattavia eroja yksiköiden välillä. Etelän yksikön prosentit ovat suurimmat suuren vastaajajoukon vuoksi. Tämän vuoksi kuvion nopea silmäily saattaa johtaa harhaan.

Kuvio 15.

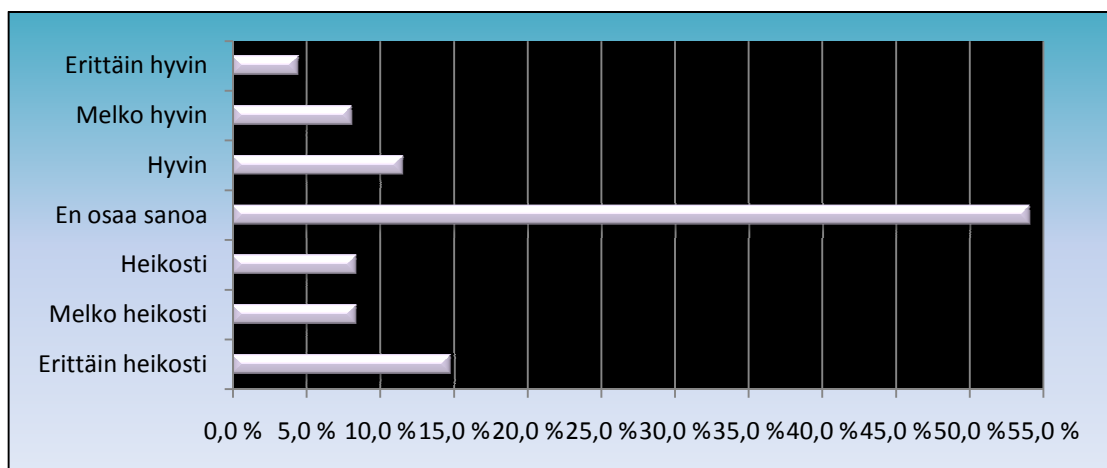
10.5 Minkälaisia tukipalveluja opiskelijat toivovat saavansa?

Kysyttäessä vastaajilta, onko kiusaamiseen helppo hakea tukea, vastasi 9,4 % sen olevan erittäin vaikeaa, 21 % vaikeaa, 45,2 % melko vaikeaa, 22 % helppoa ja 2,5 % vastasi sen olevan erittäin helppoa (Kuvio 16). 23 jätti vastaamatta.

Kuvio 16

Kysyttäessä onko kiusaamiseen saatavilla riittävästi tukea, vastasi 14,8 %, että tukea on saatavilla erittäin heikosti, 8,4 % melko heikosti, 8,4 % heikosti, 54,1 % ei osannut sanoa, 11,6 % hyvin, 8,1 % melko hyvin ja 4,5 % erittäin hyvin (Kuvio 17). 13 jätti vastaamatta.

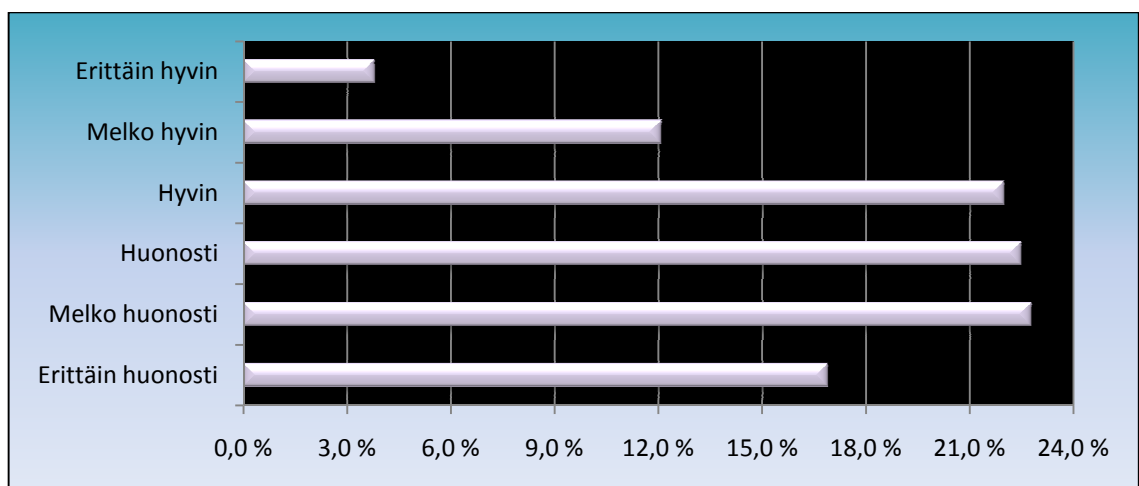

Kuvio 17

Vastaajista 75,7 % tiesi, mistä he lähtisivät hakemaan tukea kiusaamiseen. 10,6 % ei tietäisi, mistä lähteä hakemaan tukea ja 13,8 % ei osannut vastata tähän. Seitsemän jätti vastaamatta.

Kysyttäessä miltä seuraavilta tahoilta vastaajat lähtisivät tukea hakemaan, tulokset olivat seuraavanlaiset: koulupsykologi 33,6 %, koulukuraattori 55,5 %, opinto-ohjaaja 51,6 %, opettaja 47,1 %, tuutori 34,7 %, opiskelija pastori 20,7 %, oppilaitosdiakoni 12,1 %, muu kirkon työntekijä 7,7 %, ystävät 75,2 %. Kymmenen jättänyt vastaamatta.

16,9 % vastasi, että yhteystiedot, josta tukea voisi hakea olivat oppilaitoksessa esillä erittäin huonosti, 22,8 % melko huonosti, 22,5 % huonosti, 22 % hyvin, 12,1 % melko hyvin ja 3,8 % vastaajan mielestä yhteystiedot olivat esillä erittäin hyvin (Kuvio 18). 22 jätti vastaamatta.

Kuvio 18

Vastaajien kertoessa mistä muualta (12,2 %) he lähtisivät tukea hakemaan, tulivat esiin teemat oppilaitoksen järjestämä tuki, sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmän kautta saatu tuki, läheisten ja perheen tuki ja yhteiskunnan tarjoama tuki.

Oppilaitoksen järjestämä tuki sisältää: opiskelijahuoltoryhmän, opiskelukaverit, terveydenhoitajan, opiskelijayhdistyksen, tutoropettajan ja koulun johtajan.

Sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmän kautta saatu tuki sisältää: psykiatrisen sairaanhoitajan, lääkäriaseman ja sairaanhoitajan.

Läheisten ja perheen tuki sisältää: vanhemmat, avopuolison, poikaystävän, sisaren ja aviopuolison.

Yhteiskunnallinen tuki sisältää: poliisin, oman seurakunnan ja tukipuhelimet.

Kysyttäessä minkälaisia tukipalveluja vastaajat toivoisivat saavansa omalta oppilaitokselta nousivat esiin seuraavat teemat:

Ilmapiirin parantaminen, joka sisältää: luokanvalvojan, yhteishengen parantamisen, pienemmät ryhmäkoot, avoimen vuorovaikutuksen, selkeän informaation, keskustelu ja kuuntelu tuen sekä ajoissa puuttumisen.

Koulun tarjoama hengellinen tuki sisältää: toimipaikkakohtaiset opiskelija pastorit, oppilaistos diakonit ja sielunhoidon.

Koulun tarjoama tuki sisältää: vertaistuen, tutorin ja henkilökunnan lisäkoulutuksen.

Koulun tarjoamat terveystalvelut sisältävät: koulupsykologin, päihdeterapeutin, lääkäripalvelut ja kuraattorin.

Tässä muutamia vastaajien omin sanoin kertomia toiveita tukipalveluista:

Ehkä helpommin kohdattavia ja "lähellä" olevampia tuki-ihmisiä. Myös tutoreille lisää avaimia kiusaamisen kohtaamiseen.

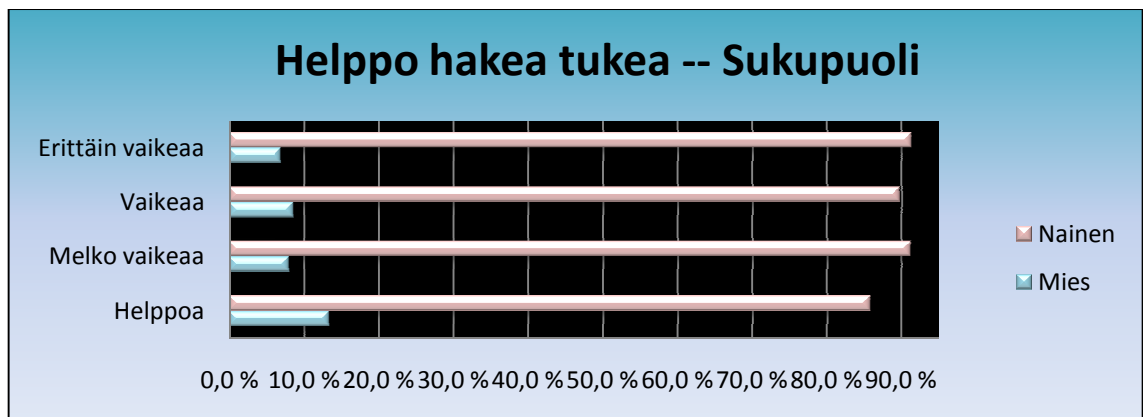
Ei ummistettaisi silmiä opettajien toimilta, sillä usein he kiusaavat pahiten, mutta sitä ei usein uskalleta tuoda julki, koska opettajaa vastaan hyökätessä ei voi kuin hävitä.

Toivoisin että koulun johto tiedostaisi sen asian että opettajat eivät ole täydellisiä ja he myös voivat käyttäytyä erittäin epäasiallisesti ja väärin. Ja he voisivat ottaa opiskelijoiden palautteen tosissaan, eivätkä vain kuitata sitä tyyliillä, voi kuin ikävää.

Vopassa esim. papille tai psykologialle tieto tai oma blogi.

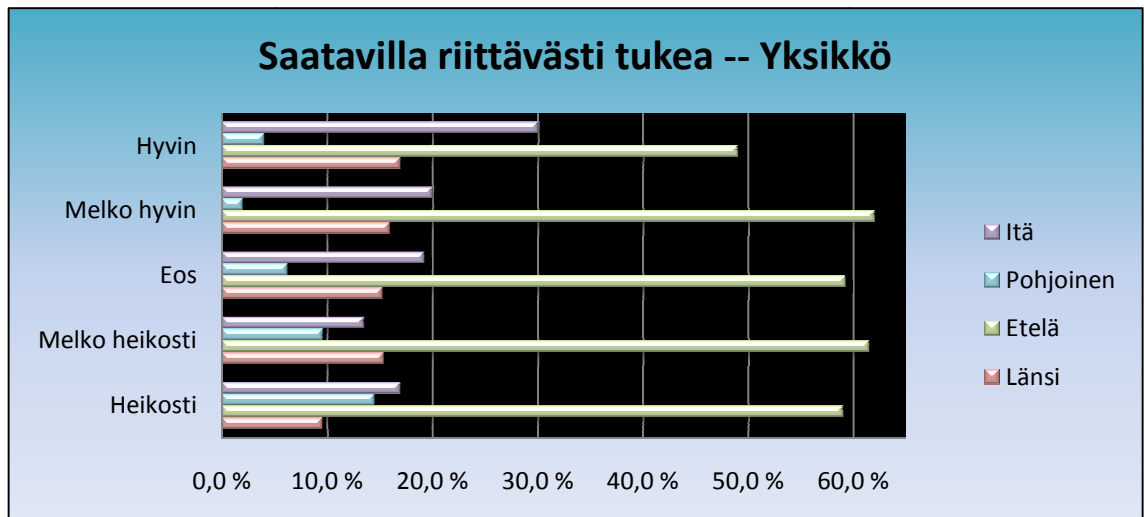
Kiusaamisesta voisi puhua enemmänkin, koska sitä tapahtuu valittavasti myös ammattikorkeakoulutasolla. Kuraattorin ja terveydenhoitajan mainoksissa voisi myös kiusaamiseen saatavan avun mainita muiden tukitoimien lisäksi. Kouluissa voitaisiin myös tehdä kiusaamisen vastaisia kampanjoita sekä pitää esimerkiksi opiskelijoiden alkupuolella yksi luento aiheesta. Tiedän, että ainakin yhtä henkilöä ryhmästäme on kiusattu koko opintojen ajan, ja on valittavaa, ettei hänen tilanteeseensa ole kukaan puuttunut. Kiusaaminen on tosin vähentynyt opintojen loppua kohden, mutta kuluneet vuodet ovat varmasti jättäneet tähän henkilöön arvet. On myös ikävää, jos koulukiusaaminen on jatkunut koko elämän eikä lopu, vaikka muuttaisi opiskelemaan toiselle paikkakunnalle. AMK-ikäisten ihmisten tulisi mielestäni osata käyttäytyä aikuismaaisemmin.

Kuviossa 19:sta vertailemme onko naisten helpompi hakea tukea kiusaamiseen kuin miesten. Yhdistimme vaihtoehdot erittäin helppoa ja helppoa, koska niiden prosentuaalinen ero oli vähäinen. Kuvion perusteella selviää, että naisten on vaikeampi hakea tukea kuin miesten. Kuvio voi olla harhaanjohtava, koska naisvastaajia oli huomattavasti enemmän kuin miehiä.

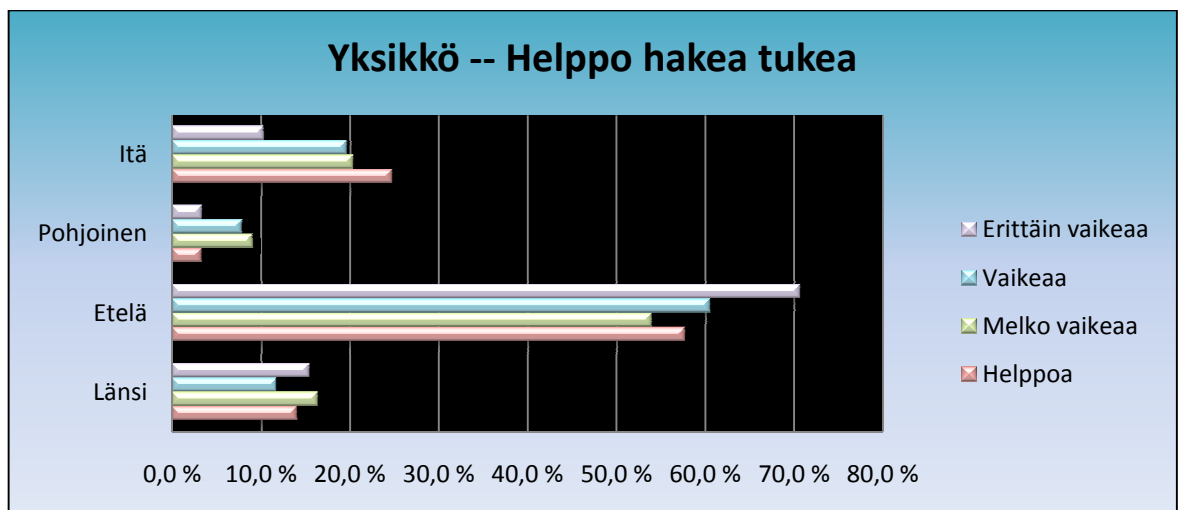
Kuvio 19.

Kuviossa 20:tä vertailimme tuen saatavuutta eri yksiköiden välillä. Yhdistimme vaihtoehdot erittäin heikosti ja heikosti sekä vaihtoehdot erittäin hyvin ja hyvin, koska niiden prosentuaaliset erot olivat hyvin vähäiset. Idässä tuen saatavuus kuvion perusteella on hyvää, kun taas Pohjoisessa saatavuus on heikkoa. Etelässä vastaajat ovat lähes samaa mieltä siitä, että tukea on saatavilla melko hyvin sekä melko heikosti. Muihin yksilöihin verrattuna Länsi on jakautunut hyvin tasaisesti kaikkien vastausvaihtoehtojen kesken.

Kuvio 20

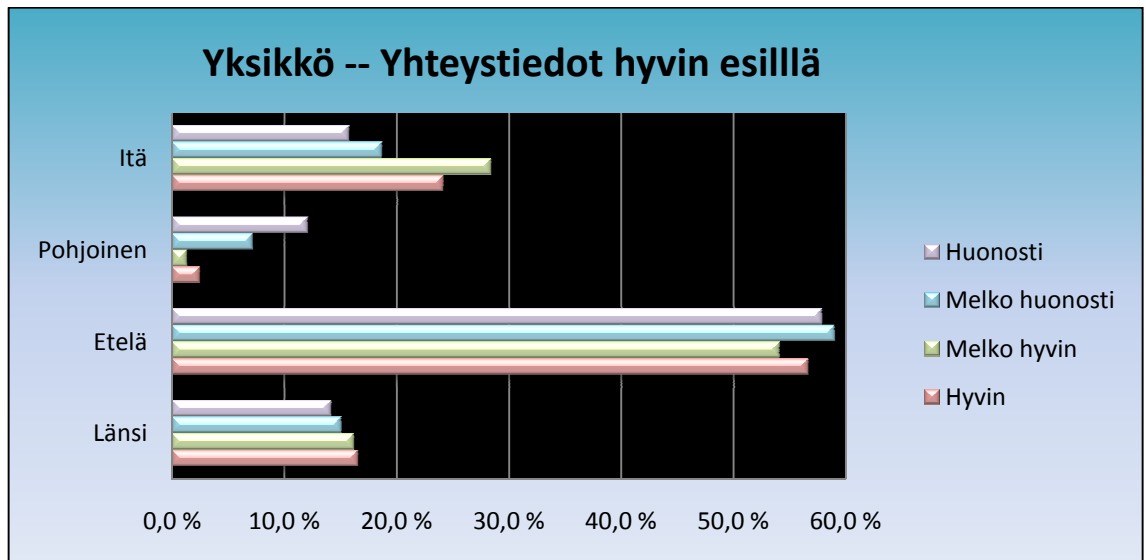
Kuviossa 21 vertailimme onko toisessa yksikössä helpompi hakea tukea kuin toisessa. Yhdistimme jälleen vastausvaihtoehtoja luotettavamman tuloksen saamiseksi. Kuvion perusteella voidaan todeta, että yksiköissä on sekä helppoa että vaikeaa hakea tukea.

Kuvio 21

Kuviossa 22 vertailimme miten yhteystiedot, mistä tukea voi hakea, ovat eri yksiköissä esillä. Yhdistelimme tässäkin vastausvaihtoehtoja. Kuvion perusteella voidaan todeta, että Idässä yhteystiedot ovat hyvin esillä, Pohjoisessa ne ovat huonosti esillä, Etelässä sekä hyvin että huonosti ja Lännessä yhteystiedot ovat esillä

enimmäkseen esillä hyvin. Pohjoisen yksikössä ero on huomattava muihin verrattuna, koska siellä yhteystiedot ovat huonosti esillä.

Kuvio 22

11 POHDINTA

Vertaillessamme oman tutkimuksemme tuloksia Kristina Kuntun ja Teppo Hutusen tekemään tutkimukseen, Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2008, johon Jyväskylän yliopiston Professori Maili Pörhölä oli saanut liittää osakokonaisuuden koulukiusaamisesta korkeakoulussa, huomasimme tuloksissa hyvin paljon samaa. Heidän tutkimuksensa tuloksien perusteella ilmenee, että yli viisi prosenttia korkeakoulussa opiskelevista on joutunut kiusatuksi. Meidän tutkimuksestamme ilmenee, että n.2,5 %:ä oli kiusattu opintojen aikana ”paljon” tai ”erittäin paljon”. Tältä osalta tulos on lähes samanlainen, joskin vastaajamäärämme oli huomattavasti pienempi. Diakonia-ammattikorkeakoulussa opiskelevista lähes 3 % on osallistunut kiusaamiseen, kun taas terveystutkimuksessa tulos on lähes 2 %.

Molempien tutkimusten perusteella käy ilmi, että naiset joutuvat miehiä enemmän kiusaamisen kohteeksi. Molemmissa tutkimuksissa enemmistö vastaajista on naisia, joten tämä saattanee vaikuttaa tulokseen. Tutkiessamme kiusaamisen kestoa, ilmenee pitkäaikaisen kiusaamisen kohteeksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa joutuneen n. 25 %, terveystutkimuksessa vastaavasti n. 20 %. Huomattavaa eroa ei näidenkään tulosten välillä ole.

Tutkimuksemme perusteella voidaan todeta, että Diakonia-ammattikorkeakoulussa esiintyy koulukiusaamista. Kiusaaminen on hyvin erilaista kuin alakouluissa ja siihen on siksi hyvin vaikea puuttua. Kiusaaminen tapahtuu ”piilossa”, eikä välttämättä tule opettajien tietoon ilman asian tuomista julki. Tulosten perusteella havaitaan opiskelijoiden, opettajien sekä koulun muun henkilökunnan osallistuvan kiusaamiseen omalla tavallaan. Vastaajien mielestä kiusaamiseen puututaan melko huonosti. Opiskelijoiden mielestä kiusaamiseen tulisi rohkeasti puuttua enemmän ja keskustella asioista avoimemmin. Eräs vastaaja halusi tuoda esille seuraavanlaisen tapauksen:

Opettaja ohjaa oppilaat vastakkain keskustelemaan ja väittelemään ensin kysytyään, haittaako jotain etiikan opetuksen kristillislähtöisyys. Yksi opettaja pyysi rukoilemaan samalla, kun katsoimme tau-

lulla olevia lauseita, miten kehittää sosiaaliapua olevia ihmisiä. Mielestäni rukoilu ei kuulunut oppimistehtävän purkuun. Paikalla voi olla eri uskontokuntiin kuuluvia tai ateisteja, joille rukoilu on vieras käsite toiminnassaan. Nämä eivät ole varmaankaan suoranaisesti kiusaamiseksi tarkoitettu, mutta vastaanottaja voi ne niin tulkita.

Suurinta osaa vastanneista opiskelijoista ei ollut kiusattu opiskelun aikana, mutta noin ¼ osa on joutunut kiusaamisen kohteeksi. Opiskelijoista n.kolmasosa on joutunut opettajan kiusaamisen kohteeksi. Opettajien harjoittama kiusaaminen on pääasiassa opiskelijoiden epätasa-arvoista kohtelua. Opiskelijoiden mielestä opettajat arvostelevat esimerkiksi koulutehtäviä ”pärstäkertoimen” mukaan. Opiskelija, joka on opettajan suosiossa, saa paremman arvosanan vähemmällä työmäärällä, kuin ei-suosiossa oleva. Suurin osa opiskelijoista on joutunut kestämään kiusaamista lähes koko koulun käynnin ajan. Kiusatuiksi joutuneista puolet on ratkaissut kiusaamisasian omalla tavallaan, esim. puhumalla asiasta ulkopuoliselle taholle.

Opiskelijoista puolet on havainnut jonkin asteista kiusaamista opintojensa aikana oppilaitoksessaan. Tutkimuksesta ilmenee kiusaamisen kohdistuneen muun muassa ruumiinrakenteeseen, vaatetukseen, luonteenpiirteeseen, uskontoon ja kansalaisuuteen. Kiusaamista havainneista opiskelijoista yli puolet ei ollut ker-tonut havainnoistaan kenellekään. Tästä saattaisi johtua opettajien ”tietämättömyys” tapahtuvasta kiusaamisesta.

Tutkimuksesta käy ilmi, että tukea kiusaamiseen on melko vaikea hakea. Vastaa-ajista yli puolet kuitenkin tietää, mistä tukea voisi hakea. Tutkimus osoittaa, että tukea on saatavilla erittäin heikosti. Opiskelijat toivoisivat oppilaitoksen tuovan tukipalveluita opiskelijoiden tietoon ja heitä lähemmäksi. Tutkimustulosten perusteella voidaan miettiä, olisiko mahdollista tuoda tukipalveluita enemmän esille oppilaitoksiin.

Osa vastaajista oli kirjoittanut meille kyselylomakkeeseen palautetta kysymysten järjestyksestä ja niiden ymmärrettävyydestä. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden määrä oli riittävän suuri, joten voimme todeta tutkimuksen olleen luotettavan. Vastaaajajoukon suuren määrän vuoksi huomasimme myös kysymyksiin

tulleiden vastausten toistuvan useaan kertaan. Näin ajattelimme esiin tulleen kaiken tärkeän ja tarvittavan tiedon.

Alusta asti oli selvää, että opinnäytetyö tulisi olemaan määrällinen tutkimus, koska tutkimuksen otos tulisi olemaan suuri. Otos kattoi kaikki Diakonia-ammattikorkeakoulun eri yksiköissä opiskelevat opiskelijat, paitsi Kauniaisten yksikön, koska sieltä ei tullut yhtään vastausta. Tutkimuksen luotettavuus käy mielestämme ilmi otoksen suuresta vastaaja määrästä. Myöhemmin ajatellen, tekisimme kyselylomakkeeseen joitain muutoksia ja selkeyttäisimme osaa kysymyksistä. Avoimiin kysymyksiin käytimme teemoittelua, koska näin saimme ne selkeästi avattua teemojen alle.

Jatkotutkimuksia tästä aiheesta voisi tehdä useita, esimerkiksi voitaisiin kartoittaa, minkälaiset ovat koulujen henkilökunnan valmiudet auttaa kiusaamisen kohteeksi joutuneita opiskelijoita. Voitaisiin myös tutkia miten tukipalveluita voitaisiin parantaa.

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, Anne 1993. Kun kulttuurit kohtaavat. Keuruu: Otava.

Apua, kaikki inhimillinen, tukea jaksamiseen i.a. Viitattu 14.4.2011.

<http://www.apua.info/fi-FI/info.html>

Aro, Tarja 2011. Opintosihiteeri, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pori. Henkilökohtainen tiedonanto 14.4.

Aysu Shakir & Maippi Tapanainen 2005. Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2004. Viitattu 14.4.2011.

http://www.rasmus.fi/view_wysiwyg_attach/RS04_kirja.pdf?id=32

CDS- hanke i.a. Syrjäytymisen ehkäiseminen ammattikorkeakouluopinnoissa. Viitattu 4.2.2010.

<http://elgg.mcampus.fi/cds/>

Diakonia ammattikorkeakoulu i.a.. ESTEETTÖMYYS – Erilaisia oppijoita koskevien erityisjärjestelyiden periaatteet. Viitattu 15.4.2011.

<http://www.diak.fi/esteettomyys>

Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a. Puhelinluettelo. Viitattu 15.4.2011.

<http://www.diak.fi/puhelinluettelo>

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus

Hamarus, Päivi 2008. Koulukiusaaminen, huomaa, puutu, ehkäise. Helsinki: Kirjapaja.

Heiskanen, Tarja; Salonen, Kristina & Sassi, Pirkko 2006. Mielenterveyden ensiapukirja. Helsinki: SMS-Tuotanto Oy.

- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki & Jokela, Ulla 2010. Diakoniatyö asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita
- Helosvuori, Riitta; Koskenvesa, Esko; Niemelä, Pauli & Veikkola, Juhani 2002. Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Helsingin yliopisto i.a. Helsingin yliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2010 – 2012. Viitattu 15.2.2011.
http://www.helsinki.fi/henkos/tasa-arvo/Tasa-arvo_ja_yhdenvertaisuussuunnitelma.htm#74
- Heusala, Maarit 2011. Kuraattori/lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki. sähköpostiviesti 19.4. Vastaanottaja Karoliina Laine. Tuloste tekijän hallussa.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Honkanen, Eija & Suomala, Anne 2009. Oppilashuollon käsikirja. Helsinki: Tammi.
- Holmberg-Kalenius, Tina 2008. Elämää koulukiusaamisen jälkeen. Helsinki: Gummerus.
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto i.a. Epäasiallinen kohtelu, häirintä, työpaikkakiusaaminen. Viitattu 4.2.2010.
http://www.jhl.fi/files/attachments/oppaat/epaasiallinen_kohtelu_hairinta_tyopaikkakiusaaminen_ohjeita_henkiloston_edustajille.pdf
- Juuso, Mia 2010. Projektipäällikkö, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pori. Sähköpostiviesti 4.2. Vastaanottaja Elina Kautonen. Tuloste tekijän hallussa.

Järventausta, Hanna; Moisala, Markku & Toivakka, Satu 1999. Tutkimalla oppii.
Helsinki: WSOY.

Kriisikeskus netissä i.a. Viitattu 14.4.2011

<https://www.tukinet.net/info.tmpl>

Kunttu, Kristina & Huttunen, Teppo 2008. Korkeakouluopiskelijoiden
terveystutkimus 2008. Viitattu 1.4.2011.

http://www.yths.fi/filebank/582-Tutkimus_2008_verkkoon.pdf

Mannerheimin Lastensuojeluliito i.a. Kiusaamiskysely 2006. Viitattu 15.5.2010.

<http://www.mll.fi/@Bin/5332007/Kiusaamiskysely+2006.pdf>

Nyyti ry- opiskelijoiden tukikeskus. Viitattu 14.4.2011.

<http://www.nyyti.fi/nyyti-ry/>

Paunonen, Marita & Vehviläinen – Julkunen, Katri 1998. Hoitotieteen tutkimus-
metodiikka. Porvoo: WSOY

Persona Grata 2007. Psykologina koulussa. Helsinki: Edita.

Pikas, Anatol 1990. Irti kouluväkivallasta. Imatra: Weilin+Göös.

Pörhölä, Maili 2010. Kiusataanko myös korkeakoulussa? Viitattu 28.3.2011.

<http://www.ksml.fi/mielipide/kolumnit/kiusataanko-my%C3%B6s-korkeakoulussa/541027>

Pörhölä, Maili 2010. Kiusaamista kokeneet korkeakouluopiskelijat ja tuen tarve.
Viitattu 14.4.2011.

<http://info.stakes.fi/kouluterveys/erityinentuki/porhola.pdf>

Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Aamenesta öylättiin- Kirkon oppilaitos-
työ. Viitattu 28.3.2011.

http://www.evli2.fi/sanasto/index.php/Kirkon_oppilaitosty%C3%B6

- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Apua seurakunnasta. Viitattu 28.3.2011.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/AD01215B0312FE75C2256FEB00256215?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Keskusteluapua. Viitattu 28.3.2011.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/DC0158A5AD979807C225748000295225?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Kirkko ja nuoret aikuiset - oppilaitostyö. Viitattu 28.3.2011.
<http://evl.fi/nuoriaikuinen.nsf/sp2?Open&cid=ContentDF2E4>
- Sunnari, Vappu; Kangasvuo, Jenny; Heikkinen, Mervi & Kuorikoski, Niina 2003. Leimattuna, kontrolloituna, normitettuna- Seksualisoitunut ja sukupuolistunut väkivalta kasvatuksessa ja koulutuksessa. Oulu: Oulun Yliopisto.
- Suomen mielenterveysseura—valtakunnallinen kriisipuhelin i.a. Viitattu 14.4.2011
http://www.mielenterveysseura.fi/tukea_ja_apua/kriisipuhelin
- Uusitalo, Hannu 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Helsinki: WSOY.
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa - määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Wallin, Aila 1999. Koulukuraattori arkityössään. Helsinki: TYT.

LIITE 1 KYSELYLOMAKE

Hyvät vastaajat, haluamme vielä korostaa, että kyselylomakkeet käsitellään anonyymeinä ja luottamuksellisesti!

Koulukiusaamisella tarkoitetaan koulussa tai muussa oppilaitoksessa tapahtuvaa henkistä väkivaltaa. Henkinen väkivalta ilmenee muun muassa syrjimisenä, nimittelynä ja vähättelynä. Kiusaaminen on tarkoituksellisesti toista vahingoittavaa. Koulukiusaamisella on tavallisesti tarkoitettu oppilaasta oppilaaseen kohdistuvaa kiusaamista.

TAUSTAKYSMYKSET

1. Sukupuoli mies ___ nainen ___
2. Syntymävuosi _____
3. Missä toimipaikassa opiskelet:
 - Pohjoinen ___
 - Länsi ___ Pori ___ Turku ___
 - Etelä ___ Järvenpää ___ Kauniainen ___ Helsinki ___
 - Itä ___
4. Missä vaiheessa opintoja olet?
 - Alkuvaihe 1-3lk ___
 - Keskivaihe 4-5lk ___
 - Loppuvaihe 6-8lk ___
5. Suoritettava tutkinto _____
6. Äidinkieli _____

OSA I ESIINTYVYYS

7. Esiintyykö mielestäsi opiskelu yksikössäsi koulukiusaamista?

1. Ei ollenkaan ___
2. Erittäin vähän ___
3. Vähän ___
4. En osaa sanoa ___
5. Melko paljon ___
6. Paljon ___
7. Erittäin paljon ___

8. Jos, niin miten se ilmenee?

9. Ketkä mielestäsi ovat kiusaajia oppilaitoksessasi?

Opiskelija Kyllä ___ Ei ___ Eos ___

Opettaja Kyllä ___ Ei ___ Eos ___

Muu henkilökunta _____

10. Voivatko opettajat mielestäsi yleisesti olla myös kiusaajia?

Kyllä ___

Ei ___

Eos ___

11. Puututaanko kiusaamiseen mielestäsi riittävästi?

1. Erittäin huonosti ___

2. Huonosti ___

3. Melko huonosti ___

4. Eos ___

5. Hyvin ___

6. Melko hyvin ___

7. Erittäin hyvin _____

12. Miten kiusaamista mielestäsi voitaisiin vähentää?

13. Oletko itse osallistunut nykyisessä oppilaitoksessasi kiusaamiseen?

1. En _____

2. Erittäin harvoin _____

3. Harvoin _____

4. Usein _____

5. Erittäin usein _____

14. Jos vastasit edellä olevaan kysymykseen kyllä, minkälaista kiusaaminen on ollut?

OSA II KIUSATTU

15. Onko sinua kiusattu nykyisessä oppilaitoksessasi?

1. Ei ollenkaan _____

2. Erittäin vähän _____

3. Vähän _____

4. Paljon _____

5. Erittäin paljon _____

Jos vastasit edellä mainittuun kysymykseen ei ollenkaan siirry kysymykseen 27.

16. Oletko joutunut opettajan kiusaamaksi?

Kyllä _____

Ei _____

17. Millaista kiusaamista olet kokenut (valitse yksi tai useampi)

Henkistä (esim. haukkuminen, juoruilu, selän takana puhuminen) ___

Fyysistä ___

Internetin kautta tapahtuva (esim. Facebook) ___

Ryhmästä ulos sulkemista ___

Muuta, millaista _____

18. Onko kiusaaminen ollut lyhyt aikaista, vai onko sitä jatkunut jo pitkään?

On ollut lyhytaikaista _____

On jatkunut pitkään, kuinka pitkään? _____

19. Oletko antanut kiusaamisasian vain olla?

Kyllä ___

Ei ___

20. Oletko ratkaissut kiusaamisasian jotenkin, miten?

21. Jos olet joutunut kiusatuksi, oletko puhunut siitä kenellekkään?

Kyllä ___

Ei ___

22. Jos, niin kenelle?

Koulupsykologi _____

Koulukuraattori _____

Opino-ohjaaja _____

Opettaja _____

Tuutori _____

Opiskelija pastori _____

Oppilaitosdiakoni _____

Muut kirkon työntekijä _____

Ystävät _____

Muulle, kenelle? _____

23. Oletko hakenut tukea seuraavilta tahoilta? (valitse yksi tai useampi)

Koulupsykologi

Koulukuraattori

Opino-ohjaaja

Opettaja

Tuutori

Opiskelija pastori

Oppilaitosdiakoni

Muut kirkon työntekijä

Ystävät

Muualta, mistä? _____

En ole hakenut tukea _____

24. Oletko saanut tukea seuraavilta tahoilta? (valitse yksi tai useampi)

Koulupsykologi

Koulukuraattori

Opino-ohjaaja

Opettaja

Tuutori

Opiskelija pastori

Oppilaitosdiakoni

Muut kirkon työntekijä

Ystävät

Muualta, mistä? _____

En ole saanut tukea _____

25. Onko kiusaamiseen puututtu?

Kyllä

Ei

26. Onko puuttuminen vaikuttanut kiusaamiseen?

Ei

Kyllä, miten _____

OSA III OPISKELIJAN HAVAINNOT KIUSAAMISESTA

27. Oletko havainnut oppilaitoksessasi koulukiusaamista, vaikket ole joutunut kiusaamisen kohteeksi?

1. Ei ollenkaan _____
2. Erittäin vähän _____
3. Vähän _____
4. En osaa sanoa _____
5. Paljon _____
6. Erittäin paljon _____

28. Mihin kiusaaminen mielestäsi kohdistuu? (valitse yksi tai useampi)

Vaatetus _____

Ruumiinrakenne _____

Luonteenpiirre (Esim. hijainen, räväkkä) _____

Uskonto _____

Kansalaisuus _____

Muu, mikä _____

29. Millaista kiusaamista olet havainnut? (valitse yksi tai useampi)

Henkistä (esim. haukkuminen, juoruilu, selän takana puhuminen) _____

Fyysistä _____

Internetin kautta tapahtuva (esim. Facebook) _____

Ryhmästä ulos sulkemista _____

Muuta, millaista _____

30. Oletko havaintojesi perusteella kertonut kiusaamisesta kenellekään?

Kyllä _____

Ei _____

31. Jos, niin kenelle?

Koulupsykologi _____

Koulukuraattori _____

Opino-ohjaaja _____

Opettaja _____

Tuutori _____

Oppilaitosdiakoni _____

Muulle, kenelle? _____

OSA III TUKEMINEN

32. Onko kiusaamiseen mielestäsi helppo hakea tukea?

1. Erittäin vaikeaa _____

2. Vaikeaa _____

3. Melko vaikeaa _____

4. Helppoa _____

5. Erittäin helppoa _____

33. Tiedätkö mistä kiusaamiseen voi hakea tukea?

Kyllä _____

Ei _____

Eos _____

34. Miltä seuraavilta tahoilta hakisit tukea? (valitse yksi tai useampi)

Koulupsykologi _____

Koulukuraattori _____

Opino-ohjaaja _____

Opettaja _____

Tuutori _____

Opiskelija pastori _____

Oppilaitosdiakoni _____

Muut kirkon työntekijä _____

Ystävät _____

Muualta, mistä? _____

35. Onko oppilaitoksessasi hyvin esillä, mistä hakea tukea kiusaamiseen?

1. Erittäin huonosti —
2. Melko huonosti —
3. Huonosti —
4. Hyvin —
5. Melko hyvin —
6. Erittäin hyvin —

36. Onko kiusaamiseen saatavilla mielestäsi riittävästi tukea?

1. Erittäin heikosti —
2. Melko heikosti —
3. Heikosti —
4. En osaa sanoa —
5. Hyvin —
6. Melko hyvin —
7. Erittäin hyvin —

37. Minkälaisia tukipalveluita toivoisivat saavasi omalta oppilaitokseltasi?

(Mannerheimin Lastensuojeluliito i.a.)

LIITE 2

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Selvitys poikkeavasta tilanteesta – lomakkeen täyttöohje

<p>Milloin lomake täytetään?</p>	<p>Lomake täytetään aina, kun henkilö (Diakin opiskelija, Diakin asiakas, Diakin työntekijä, ulkopuolinen) tai työyhteisö on kokenut tilanteen poikkeavaksi, niin että se aiheuttaa vaaraa tai uhkaa tai on epäeettistä.</p> <p>Lomake tulee täyttää mahdollisimman nopeasti ja tarkasti tapahtuman jälkeen. Jos tilanne on ollut niin vakava, ettei itse pysty täyttämään selvitystä, on syytä pyytää apua.</p>
<p>Miten lomake täytetään?</p>	<p>Lomake täytetään sähköisesti ja allekirjoitetaan, jos mahdollista. Sähköisesti täytetty lomake tallennetaan ja lähetetään sähköpostin liitetiedostona tai tulostettuna kyseisen yksikön johtajalle.</p> <p>Muista tietoturva tallentaessasi lomaketta! Luottamuksellisia tietoja ei saa jättää yhteiskäytössä olevan tietokoneen tai verkkoseman muistiin.</p> <p>Tehtyä lomaketta säilytetään tietoturvallisesti yksikössä.</p>
<p>Kenelle lomake lähetetään?</p>	<p>Lomake lähetetään Diakin yksikön johtajalle, joka vastaa jatkotoimenpiteistä ja pyytää asianosaisten näkemyksen asiasta kohtaan: Asianosaisten käsitys/kuvaus asiasta.</p> <p>Mikäli ilmoitettu poikkeava tilanne koskee Diakonia-ammattikorkeakoulun läsnä olevaa opiskelijaa, menee tieto myös yksikön toimipaikan opiskelijahuoltoryhmälle.</p>
<p>Mistä lomakkeen saa?</p>	<p>Lomake ja tämä täyttöohje on saatavilla sähköisesti osoitteessa: www.diak.fi/harjoittelu kohdassa Harjoitteluun liittyvät yleisohjeet. www.intra.diak.fi/lomakkeet</p>
<p>Tärkeää huomioida</p>	<p>Dokumentoitu poikkeava tilanne käydään aina toimipaikoissa läpi mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen. Ketään ei saa jättää yksin tilanteen jälkeen.</p>

Hyväksytty Turvaryhmän kokouksessa 0902 2010

LIITE 3

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Selvitys poikkeavasta tilanteesta

Tapahtuma-aika ja paikka	Paikka: Kellon aika: _____ Päivämäärä: _____
Asianosaiset Diakin yksikkö/toimipaikka	Selvityksen antaja : _____ Puhelin: _____ Asianosaisen nimi: Diakin yksikkö/toimipaikka:
Tapahtuman luonne Muut paikalla olleet henkilöt	1. Epäasiallinen tai epäeettinen käyttäytyminen__ 2. Uhkaava, häiritsevä tai turvallisuutta vaarantava käyttäytyminen (konkreettinen tilanne, tekstiviesti tai sähköpostiviesti tms.) ____ 3. Omaisuuden vahingoittaminen ____ 4. Päihteiden vaikutuksen alaisena esiintyminen __ 5. Varastaminen: lääkkeet____ muu omaisuus ____ 6. Seksuaalinen häirintä ____ 7. Tietoturvarikkomus ____ 8. Kiusaaminen ____ 9. Toimintaympäristön aiheuttama vaaratilanne____ 10. Muu, mikä _____ _____ _____
Lyhyt kuvaus, selvitys tapahtuneesta _____ _____ _____	
Tapahtuneen seuraukset	1. Ruumiillinen vamma 2. Henkinen vamma 3. Aineellinen vahinko 4. Muu, mikä _____

Hyväksytty Diakin turvaryhmän kokouksessa 08.11.2010

LIITE 4

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Selvitys poikkeavasta tilanteesta

Ilmoittajan arvio tapahtuneen vakavuudesta	1. Lievä 2. Kohtalainen 3. Melko vakava 4. Vakava
Avuksi kutsuttiin tai tuli	1. Työtoveri 2. Opiskelija 3. Asiakas 4. Vartija , hälytys klo _____ paikalla klo _____ 5. Poliisi, hälytys klo _____ paikalla klo _____ 6. Hälytyskeskus, hälytys klo _____ paikalla klo _____ 7. Jokin muu? _____
Asianosaisen käsitys/kuvaus tapahtuneesta _____ _____	
Päiväys Allekirjoitukset	Asianosainen henkilö myöntää ___ kiistää ___ tapahtuneen Paikka: _____ Aika: _____ Asianosaisen allekirjoitus: _____ Allekirjoitusta ei voitu pyytää ___ Selvityksen antajan allekirjoitus: _____ Paikka: _____ Aika: _____
	Lomake palautettu Diakin yksikönjohtajalle joka vastaa jatkotoimenpiteistä ja huolehtii tietojen luottamuksellisuudesta, sekä toimittaa tiedon poikkeavasta tilanteesta henkilöstöpäällikölle. Aika: _____
Seuranta, mahdolliset jatkotoimenpiteet	

Hyväksytty Diakin turvaryhmän kokouksessa 08.11.2010